

N CÜNÂDE EBUZER-İL
(R.A) KISACA HAYATI
İdi?
mada
avetçisi
inin Müslüman Oluşu
(s.a.a) Ehl-i Beyt'ini Müdafaa
aha Doğru Konuşan Yoktur

CÜNDEB BİN CÜNÂDE EBUZER-İL GİFÂRÎ'NİN (R.A) KISACA HAYATI

Zahitliği Ve Kendinden Geçmişliği
Korkusuzca Açık Konuşması
Yapıcı Ve Mertce Eleştirisi
Halifelik Fitnesiyle Başlayan Mücadele
Hakem Bin Ebil As Kimdir?
Mervan
Osman'ın Beyt-ul Maldan Başboş Harcamaları
Beyt-ül Malı Taksim Etmede Hz.. Ali'nin (a.s)
Örnek Adaleti
Aşırı Servet Ve Mallar
Servet Sahiplerine Uyarı
Maslahat Üzerine Verilen Bir Fetva
Kâ'b-ul Ahbar
Hakikati Tahrif Etme Girişimleri
Şam'a Sürgün
Şam'da Kıyamın Tırmanışı
Ebuzer, Medine Yolunda

Resulullah'ın (s.a.a), Emevilerin İğrenç
Hükümetinden Haber Vermesi
Beyt-ul Maldan Servet Elde Etmenin Cezası
Ebuzer'in Tabiatının Denenmesi
Rebeze'ye sürgün
Haşimi'lerin Ebuzer'i Uğurlaması
Hz. Ali'nin (a.s) Sözleri
Akil'in Sözleri
Hz. Hasan Bin Ali'nin (a.s) Sözleri
Hz Hüseyin Bin Ali'nin (a.s) Sözleri
Ammar'ın Sözleri
Osman'ın Tepkisi
Zalimle Kıyaslamak
Tarihin Cinayeti
Buhari'nin İftirası
Belazuri'nin İftirası

Belazuri'nin Rivayetinin Değerlendirmesi
Taberi'nin Cinayeti
Taberi'nin Rivayetinin Değerlendirmesi
Taberi'nin Rivayetinin Muhtevası
İbn-i Ebil Hadid Ve İbn-i Esir'in Hakkı
Osman, Suçluları Cezalandırmaktan
Çekiniyordu
Halifenin Mazereti
İmadüddin Bin Kesir'in Kin Ve Garezi
İbn-i Kesir' in Sözlerinin Değerlendirilmesi
Ebuzer Bir Sosyalist miydi?
Sosyalizm mi Yoksa Allah Yolunda İn
Peygamber Aşığı
O Yalnız Yaşar; Yalnız Ölür Ve Yalnız

CÜNDEB BİN CÜNÂDE EBUZER-İL GİFÂRÎ'NİN (R.A) KISACA HAYATI

Ebuzer-i Gıfârî'nin inişli
çıkışlı yaşantısı mücadeleyle
başladı ve mücadeleyle son
buldu. O, fesat ve yanlışlıkla
mücadele edenlerin
kahramanı; uşaklık edenlerin
ve nifakçıların en büyük
düşmanıdır.

O, Gifar kabilesinden idi.
Bu kabile Mekke ile Medine
arasında ikamet ediyordu.
Hepsi de putperest ve müşrik
idi. Ayrıca yağmacılık ve
soygunculukta; kötülükte çok
meşhur idiler.

O, çevresinin inancı
tesirinde kaldığından
gençliğinde putperest idi; ama
temiz kalpli ve aydın fikirli
olduğundan Resulullah'ın
(s.a.a) huzuruna varmadan
önce putperestliği bırakmış ve
tek olan Allah'a inanmıştı. O,
temiz kalpliliği ve aydın
fikirliliği sayesinde tevhide
hazırdı. Küçük bir hadise onun
tamamen inancını değiştirip
put perestliği (babalarının
dinini) terk etmesine neden
oldu.

Bu Hadise Ne İdi?

O, bir gün sahraya koyun
otlatmak için çıkmış ve
putperestlik inancı gereğince
putunu da yanına almıştı.
Tuvalet ihtiyacı duyduğu için
putu yere koyarak ondan
uzaklaşmıştı. Döndüğünde
karşılaştığı sahne onu çok
şaşırttı! Bir tilkinin putu
pislettiğini ve putunun da
onun karşısında sessiz
kaldığını görünce, kalbinin
nurunu örten perde kenara
itildi ve şöyle söyledi: "Bu
nasıl bir İlahtır; sahradaki bir
tilkiden kendisini
koruyamıyan, beni nasıl
koruyacak?!"

O, bu olayı gördükten
sonra puta tapmayı bırakıp, bir

olan Allah'a inanarak O'na
tapmaya başladı. O,
Resulullah'ı (s.a.a) ziyaret
etmeden üç yıl önce namaz
kılıyordu. Bir gün ondan:
"Namaz kıldığında hangi
kıbleye yöneliyordun?" diye
sorduklarında O: "Allah'ın
yönelttiği yere
doğru."cevabını verdi.[\[1\]](#)^[1]

Hak Dini Aramada

Zikrettiğimiz gibi
Ebuzer'in temiz kalpli oluşu,
onu tevhide kavuşturdu ve
putu terk etmesine neden oldu.
Ama bu kadarı ona
yetmiyordu. Marifetini
tamamlama ve gerçek dini
bulma çabasındaydı. Onu
Allah'a daha çok bağlayacak,
manevi ve ruhi tekamüle
eriştirecek bir din arıyordu.

Ebuzer, bu araştırma
sırasında birisinin Mekke'den
kalkıp peygamberlik
iddiasında bulunduğunu
duydu. Daha fazla bilgi
alabilmek için kardeşini
Mekke'ye yolladı. Kardeşi
döndüğünde kısaca şöyle bir
haber getirmişti: "O, insanları
iyi işlere davet ediyor,
kötülükten alıkoyuyor ve yüce
ahlakî erdemlere davet
ediyor."

Bu kısa haber Ebuzer'i tatmin etmedi. Kendisinin şahsen gidip yakından araştırması gerektiğini anlayınca ekmeğini, suyunu alıp, Mekke'ye doğru yola koyuldu. Mekke'ye vardığında gördü ki Peygamber ile görüşmek kolay değil. Bir taraftan onu tanımıyor, evini bilmiyor, diğer taraftan da orada baskı söz konusu idi. Eğer Kureyş, birisinin gelip Muhammed'i (s.a.a) görmek ve O'nun getirdiklerini öğrenmek istediğini duyduklarında onun suyunu ısıtırlardı. Bu yüzden akşama kadar bir yolunu bulamadı. Gece karardığında Mescid-ül Haram'da kalmak istiyordu. Onun yabancı birisi olduğu, Hz. Ali'nin (a.s) dikkatini çekmişti. Ali (a.s), ona yaklaşarak: "Sen hangi kabiledensin?" diye sordu. O: "Gifar kabilesinden" diye cevap verdi. Ali (a.s), şefkat ve merhamet dolu bir dille onu evine davet etti. O, Ali'nin (a.s) davetini kabul etti ve geceyi orada geçirdi, ama sırrını ona açmadı. Hz. Ali de bir şey sormadı.

Ebuzer, ertesi gün de kaybettiğini aradı, ama hiç bir netice alamadı. Akşamleyin Mescid-ül Haram'a dönüp

geceyi orada geçirmek
istiyordu. Yine Ali (a.s), ona
yaklaşarak şöyle dedi: "Kendi
evinin yolunu tanımanın
zamanı gelmedi mi daha?"

Hz. Ali'nin (a.s) şefkatli
daveti üzerine bir gece daha
O'nun evinde yattı. Yine ne
Ali (a.s) ondan sordu, ne de o,
kendi kalbindeki sözü ona
açtı. Ancak evi terk ederken
dedi ki: "Başkasına
söylemeyeceğine söz verersen
sana bir şey söylemek
istiyorum. Ali (a.s), ona söz
verdi. Ebuzer, Mekke'ye
gelmekteki hedefinin ne
olduğunu O'na açıkladı.
Kardeşinin yeterli
haberler getiremediğini,
kendisinin O'nu yakından
görmek istediğini ve sözlerini
duymak istediğini söyledi.

Ali (a.s) ona şu cevabı
verdi: "Ben yarın seni,
Peygamber'in (s.a.a) olduğu
yere götüreceğim, ama
Resulullah'ın (s.a.a)
düşmanları bu durumu bilseler
sana eziyet ederler. İyisi mi
sen beni takip et. Eğer yolda
Peygamber'in (s.a.a)
düşmanlarıyla karşılaşsam
bir şeyle meşgul oluyormuş
gibi kendimi göstereceğim. Bu
sırada sen yoluna devam et,
ben sana ulaşırım. Eğer
onlarla karşılaşmazsam beni

takip eder, girdiğim eve sen de girersin."

Böylece günün birinde Hz. Ali'yi (a.s) takip ederek, Peygamber'i (s.a.a) görme şerefine nail oldu. [\[2\]](#)^[2]

Başka bir nakle göre de Ebuzer, Peygamber'in (s.a.a) huzuruna vardığında Arap cahiliyye geleneğine göre selam verdi; "Günün hayır olsun" diye. Peygamber de (s.a.a) İslam'a göre cevap verdi; "Aleyke-s Selam." Ebuzer dedi ki: "Şiirini oku." Peygamber: "Ben şiir söylemiyorum; benim söylediğim Kur'an-ı Kerim'dir ki O da Allah'ın sözünden başka bir şey değildir." Ebuzer: "Benim için biraz Kur'an'dan okuyunuz o zaman." dedi.

Resulullah (s.a.a), Kur'an'ın surelerinden birisini okumaya başladı. Ebuzer dikkatle O'nu dinliyordu. Az sonra Ebuzer yüksek sesle şöyle dedi: "Eşhedu en la ilahe illallah ve eşhedu enne Muhammeden Abduhu ve Resuluh."

Peygamber (s.a.a): "Hangi kabiledensin?" diye sordu. Ebuzer cevabında: "Gifar kabilesindenim" dedi. Resulullah (s.a.a), tebessüm etti ve onu süzmeye başladı.

Ebuzer, kendisinin müslüman oluşundan, Resulullah'ın (s.a.a) hayrete düştüğünü biliyordu. Çünkü onların kabilesi yağmacılık, soygunculuk ve yan kesicilikle meşhur idi. Yeni ve henüz zayıf olan bir dine böylesine bir kabileden gelip katılma şaşılacak bir şeydi. Daha sonra Resulullah (s.a.a) buyurdular ki: "Allah istediğine hidayet verir. Evet, İslam dini, bütün kavimler ve milletler için gelmiştir. Bütün kabileler hidayet olabileceği gibi, Ebuzer de Allah'ın hidayet ettiği kimselerden birisiydi."[\[3\]](#)^[3]

Ebuzer, dördüncü ya da beşinci iman eden kimseydi.[\[4\]](#)^[4] İslam'ın zuhur ettiği ilk günlerde iman edenlerden olduğu için, İslam'da öncülüğe sahipti.

Kur'an-ı Kerim'in de açıkladığına göre, Resulullah'ın (s.a.a) Peygamberliğinin ilk günlerinde iman edenlerin makamı büyüktür.[\[5\]](#)^[5] Mekke'nin fethinden önce iman edenler, fazilet ve manevi makam bakımından Mekke'nin fethinden ve İslam'ın yayılmasından sonra iman edenlerden daha üstündür.

Yine bu konuda Kuran'ı
Kerim'de şöyle okuyoruz:
"...Fethten önce mallarını
harcayan ve savaşan
başkalarıyla bir değildir.
Onların, fetihten sonra
mallarını harcayan ve
savaşanlara karşı derece
bakımından büyük bir
üstünlükleri var..."^[6]^[6]

İslam'ın İlk Davetçisi

Ebuzer, müslüman
olduğunda Resulullah (s.a.a),
halkı gizli olarak İslam'a davet
ediyordu. Henüz açık davet
ortamı oluşmamıştı. O gün
Resulullah (s.a.a) ile beraber
müslümanların sayısı beş
kişiydi. Bu duruma göre
Ebuzer, gizlice iman edip,
kimse bilmeden Mekke'yi terk
etmeliydi. Ama Ebuzer, çok
mücadeleci ve ateşliydi. Sanki
bâtılı ortadan kaldırmak ve
insanları doğru yola davet
etmek için yaratılmıştı.

Arapların, bir takım
ağaçlardan yaptıkları putlara
tapmalarından daha büyük
yanlışlık ve bâtıl bir şey
olamazdı. İşte Ebuzer buna
dayanamayıp, bir süre
Mekke'de kaldıktan sonra
Resulullah'ın (s.a.a) huzuruna
vararak vazifesinin ne
olduğunu sordu. Resulullah

(s.a.a) buyurdular ki: "Sen kendi kavminin arasında İslam'ı tebliğ edebilirsin. Şimdi kendi kabilene dön ve benim emirlerimi bekle."

Ebuzer dedi ki: "Allah'a yemin ederim ki kavmime dönmeden önce bu halka, İslam'ın sesini duyuracağım ve böylece bu yasağı çiğneyeceğim."

Bu karar üzerine Kureyş, Mescid-ül Haram'da konuşmakla meşgulken Mescide girerek yüksek sesle: "Eşhedu en la İlahe illallah ve eşhedu enne Muhammeden Abduhu ve Resuluh" diye bağırdı.

Tarihin yazdığına göre bu ses, açıkça Kureyş'i savaşa çağıran ilk sestti. Bu ses, arkası olmayan ve Mekke'de akrabası bulunmayan yabancı ve meçhul bir insanın sesiydi.

Resulullah'ın (s.a.a) tahmin ettiğı şey gerçekleşmişti. Bu sesi duyan Kureyş, ona doğru hücum ederek, acımasızca onu dövdüler.

Bu haber Resulullah'ın (s.a.a) amcası Abbas'a ulaştı. Abbas, Mescid-ul Harama gelerek kendisini Ebuzer'in üzerine attı. Onu müşriklerin şerrinden kurtarmak için şöyle dedi: "Sizin hepiniz tüccarsınız ve ticaret

kervanlarınız Gifar kabilesinin
yakınından geçiyor. Yarın
Kureyş'in ticareti tehlikeye
düşüp hiç bir ticaret kervanı
oradan sağlam
geçemeyecektir."

Abbas'ın bu sözleri
Kureyş'e tesir etti ve onu
böylece serbest bıraktılar.
Ama Ebuzer çok ateşli,
fevkalade cesur ve mücadeleci
olduğundan ertesi günü yine
aynı yere gelerek, daha önce
söylediği sözünü tekrarladı.
Yine Kureyş'liler başına
üşüşerek, onu şiddetli bir
şekilde dövdüler. Abbas
önceki günkü söylediklerini
tekrarlayarak Ebuzer'in canını
kurtardı. [\[7\]](#)^[7]

Söylendiği gibi eğer Abbas
olmasaydı, Ebuzer'e kurtuluş
yoktu. Ebuzer, başına gelen bu
olayla İslam için mücadelede
geri çekilecek birisi değildi.
Bir kaç gün sonra Kâbe'yi
tavaf ederken bir kadının,
Kâbe'nin yanına konulan
'Asaf' ve 'Naile' adlı iki
puta hitap ederek
dertlendiğini gördü ve çok
üzüldü. Kadına, onların
faydasız olduğunu bildirmek
için şöyle dedi: "Bu ikisini
birbiriyle evlendirsene!"

Kadın, Ebuzer'in
söylediğine kızarak şöyle
bağırdı: "Sen müslüman

olmuşsun." Kadının bağırmasıyla Kureyş'in gençleri Ebuzer'in başına toplanıp onu dövmeye başladılar. Ama Beni Bekr kabilesinden bir grup ona yardımcı olarak, onların pençesinden kurtardılar.[\[8\]](#)^[8]

Gifar Kabilesinin Müslüman Oluşu

Resulullah (s.a.a), yeni gelen öğrencisinin mücadelecisi ve kıyamcı ruhunu çok iyi biliyordu. Ama henüz bunun zamanı olmadığı için, onu kavminin yanına yollayarak, onları İslam'a davet etmesini emretti.

Ebuzer, kendi kabilesine dönerek Allah (c.c.) tarafından peygamber geldiğini ve inanılacak olan Allah'ın bir olduğunu söylüyor ve onları iyi ahlaklı olmaya, kötülüklerden korunmaya davet ediyordu. Önce Ebuzer'in kardeşi ve annesi müslüman oldu. Daha sonra da kabilesinin yarısı müslüman oldu. Resulullah'ın (s.a.a) Medine'ye hicretinden sonra da geri kalan yarısı müslüman oldu. Eslem kabilesi de onlara bakarak müslüman oldu ve Resulullah'ı (s.a.a) ziyaret ettiler.

Ebuzer, Bedir ve Uhud
savaşından sonra Medine'ye
dönüp Resulullah'a (s.a.a)
katılarak orada ikamet etti.

Resulullah'ın (s.a.a) Ehl-i
Beyt'ini Müdafaa

Ebuzer, Resulullah'ın
(s.a.a) en büyük yararından ve
en değerli sahabilerinden idi.
İslam'ın ilk günlerindeki iman
yapısı en sağlam olanlardan
biri idi. Gerek Resulullah'ın
(s.a.a) hayatında gerekse
dünyadan göçtükten sonra,
gerçek İslam'ı yaşamaktan ve
gerçekçi olmaktan, hiç bir
tehdit ve vaadler onu
değiştiremedi.

O, Resulullah'ın (s.a.a)
vefatından sonra büyük bir
ihtilaf doğmasına rağmen,
devamlı olarak Allah
Resulü'nün Ehl-i Beyt'inin
yanında yer aldı ve onları
savunmak için tüm gücünü
sarf etti.

Resulullah'ın (s.a.a)
sahabilerinin arasında Ebuzer,
O'nun Ehl-i Beyt'ini aşırı
seven ikinci şahıstır. Ölünceye
dek Hz. Ali'den (a.s)
başkasının halifeliğini
kabullenmedi. Onun,
Resulullah'ın (s.a.a) Ehl-i
beyt'ini çok sevdiğine dair
delil gerekmez. Çünkü çok

açıkça Hz. Ali'yi (a.s)
savunmuştur. Bunlardan
bazılarını aşağıda sunuyoruz:

1- Ebu Bekir hilafete
getirildiği gün Ebuzer,
topluluk içerisinde kalkarak
Kureyş'e hitaben şöyle dedi:

"Ey Kureyş toplumu!
Resulullah'ın (s.a.a)
yakınlarını terk ettiniz.(İslam
hükümetini gerçek yolundan
saptırdınız.) Çok geçmez
Araplar İslam dininden
çıkarlar veya bu dinin gerçekçi
olduğundan şüpheyeye düşerler.
Eğer hükümeti asıl sahibine
(Ehl-i beyt'e) bıraksaydınız
müslümanlar arasında asla
ihtilaf olmazdı ve iki kardeş
birbirine kılıç çekmezdi.

Resulullah'ın (s.a.a) hakiki
halifesini tayin etmede hak ve
adalet unutulmuş, güç ve
zorbalık, gerçek mantığın
yerini almıştır. Layık
olmayanlar ona göz diktikleri
için çok kanlar dökülecektir.

Siz, büyüklerinizin
Resulullah'tan (s.a.a) öyle
duyduklarını biliyorsunuz:
"Halifelik benden sonra Hz.
Ali'nin (a.s) ve
çocuklarıdır." Ama
Resulullah'ın (s.a.a) emrini
attınız ve onun vasiyetini
unuttunuz. Fani dünyayı,
ahirete tercih ettiniz ve ebedi

hayatı geçici hayat için
sattınız.

Siz, geçmiş ümmetlerin
yolunu tuttunuz. Onlar da
kendi peygamberlerinin
yolunu terk edip, geriye
döndüler ve Allah'ın dinini
değiştirdiler. Sizler de onları
takip ettiniz ve doğru yoldan
ayrıldınız. Şimdi bu
sapmaların sonucunu göreceğ
ve Allah'ın azabına duçar
olacaksınız." [9][9]

2- 2- O, Osman'ın hilafeti
dönemindeki hac merasimi
sırasında, çeşitli yerlerden
gelen binlerce Allah'ın evinin
misafirlerine, yüksek sesle
hitap ederek şöyle
dedi:

"Ey Millet! Beni tanıyanlar
için çok iyi, tanımayanlara ise
ben kendimi tanıtıyorum:
'Ben, Cundeb bin Cünade;
Ebuzer Gifarî'yim.

Ey millet! Ben
Allah'ın Resulü'nden duydum
ki şöyle buyurdular: "Benim
Ehl-i Beyt'im sizin aranızda
Nuh'un gemisi gibidir. Ona
binen kurtuluşa erer, terk eden
ise boğulur." Yine Hazret'in
şöyle buyurdıklarını duydum:
"Ben sizin aranızda kıymeti
biçilmez iki emanet
bırakıyorum. Birisi Allah'ın
yüce kitabı Kur'an-ı Ker'im,
diğeri de Ehl-i Beyt'imdir. Bu

ikisine uyduğunuz müddetçe
asla sapmazsınız..."

Ebuzer'in bu sözleri,
kalabalık hac mevsiminde Hz.
Ali'nin (a.s) haklılığına canlı
bir senet olduğundan, Osman
bunu duyar duymaz çok
üzüldü.

Ebuzer, Medine'ye
döndüğünde bu
konuşmasından dolayı
suçlanarak tutuklandı.

Ebuzer, cevabında şöyle
dedi: "Resulullah (s.a.a) bana
böyle bir şey söyleyeceğimi
buyurmuştu. Ben de O'nun
emrine uyarak böyle bir
konuşmayı yaptım."

Osman, onun bu sözü için
şahit istedi. O da Ali (a.s) ve
Miktad'ı şahit gösterdi.
Onların şahâdetiyle Ebuzer
serbest bırakıldı. [\[10\]](#)^[10]

3- 3- Ebuzer, bir kez daha
Resulullah'ın (s.a.a)
mescidinin kapısına dayanıp,
halkı uyandırıcı ateşli bir
konuşma yaparak, Ehl-i
Beyt'in (a.s) hakkını müdafaa
etti ve şöyle dedi:
"Resulullah'ın (s.a.a) Ehl-i
Beyt'i bizim ışık ve güneşimiz;
nur veren ayımız gibidirler.
Ali bin Ebi Talip (a.s),
Resulullah'ın (s.a.a) vasisi ve
ilminin varisçisidir."

Daha sonra şöyle devam
etti: "Ey Resulullah (s.a.a)

hakkında şaşkınlığa düşen
müslüman! Halife tayininde
Resulullah'ın (s.a.a), O'na
öncelik verdiğine dair ki
sözünü dinleseydiniz ve
gerçek halifesini halife
tanısaydınız, Allah (c.c.)
yerden ve gökten sizi
nimetlendirdi. Ne Allah'ın
velisinin hakkı zayi olurdu, ne
de Allah'ın ve Resulü'nün
hükmü değişirdi.

Eğer Resulullah'tan (s.a.a)
sonra O'nun Ehl-i Beyt'inin
hilafetini kabul etseydiniz,
Allah'ın hükümlerinin
uygulanışında bir ihtilafla
karşılaştığınızda cevabını, ilim
ve hikmet kaynağı olan
Kur'an-ı Kerim'den ve
Resulullah'ın (s.a.a) sünneti
olan kaynağından su
içenlerden alırdınız.

Ama Resulullah'ın Ehl-i
Beyt'ine düşman olduğunuz
için, bedbahtlık sizi bekliyor.
Zalimler yakında kaderinizi
değiştirip, zulme duçar
olduğunuzu
anlayacaksınız." [\[11\]](#)^[11]

Ebuzer'den Daha Doğru Konuşan Yoktur

Resulullah (s.a.a),
Ebuzer'in şahsiyeti ve
büyüklüğü hakkında çeşitli
sözler buyurmuştur. Ama
doğru konuşması hakkında

buyurduğu söz hepsinden daha açık ve güzeldir.

Resulullah (s.a.a) şöyle buyuruyor: "Göğün altında ve yerin üzerinde Ebuzer'den daha doğru konuşan bir kimse yoktur."^[12]^[12]

Burada şöyle bir soru akla gelebilir: Ebuzer, acaba Peygamber ve imamdan da mı daha doğru konuştu?

İmam-ı Cafer-i Sadık (a.s) bir örnek vererek bunun cevabını buyurmuştur. Birisi imam Cafer-i Sadık'a (a.s) şöyle soru sordu: "Resulullah (s.a.a), Ebuzer'i nasıl en doğru konuşan olarak tanıtabilir. Halbuki Ali (a.s) ve Hasaneyn yeryüzünün en doğru konuşanlarıydı."

İmam Cafer-i Sadık (a.s) buyurdular ki: "Yılın 12 ayının 4 tanesi muhterem ve aziz aydır. O aylarda savaşlar ve cihat haramdır. Bu dört ay Recep, Zilkade, Zilhicce ve Muharrem'dir. Ramazan ayı bunlardan daha üstün ve saygın olmasına rağmen bu aylardan sayılmamıştır. (Zira Ramazan ile o aylar, fazilet açısından kıyaslanamaz."

Daha sonra şöyle buyurdu: "Biz Ehl-i Beyt ile hiç kimse kıyas edilemez." Ebuzer'in bu açıdan üstünlüğü diğer normal insanlaragöredir. Masumlara

göre değil. Evet İmam
Sadık'ın (a.s) da buyurduğu
gibi: "Hiç kimse Ehl-i Beyt'le
kıyaslanamaz."[\[13\]](#)^[13]

Resulullah'ın (s.a.a),
Ebuzer'in doğru konuşmasına
şahâdet vermesine rağmen,
halifenin ondan şahit istemesi
gerçekten şaşılacak bir
durumdur. Acaba
Resulullah'ın (s.a.a) o büyük
sahabisinin doğrulukla meşhur
olduğunu bütün müslümanlar
biliyordu da, sadece halife mi
bilmiyordu; yoksa onun işine
gelmeyen bir takım sözler
söylediği için mi şahit
istiyordu!?

Zahitliği Ve Kendinden Geçmişliği

Ebuzer, çok zahit birisiydi.
Sade yaşantısında Hz.
Resulullah'a (s.a.a) uyuyordu.
Hiç bir zaman dünya ve onun
güzellikleri onu etkileyemedi
ve onu doğru yoldan hiç bir
şey saptıramadı. Onun
zahitliği hakkında
Resulullah'ın (s.a.a) şu sözü
yeterlidir: "İsa bin Meryem'in
zahitliğini görmek isteyen,
Ebuzer'in zahitliğine
baksın."[\[14\]](#)^[14]

Şüphesiz Ebuzer'in
zahitliği ve kendinden
geçmişliği, aldığı İslami
eğitim ve öğretiminden

kaynaklanıyordu. Kendisinin de böyle bir eğilimi olmasının yanında, bu hasleti bizzat Hz. Resulullah'ın (s.a.a) zahitliğinin tesirinden elde etmişti. Hatta kendisi Resulullah'tan (s.a.a) şöyle nakletmektedir: "Kıyamet günü bana en yakın olanınız, dünya malına aldanmayanınız ve benim zamanımda olduğu gibi ölecek olanınızdır."^[15]^[15]

Ebuzer'in yaşantı tarzı, Resulullah'tan (s.a.a) sonra Rebeze'de can verinceye kadar onun zahitliğine canlı bir şahittir.

Osman'ın halifelik döneminde İslam hükümetine servetler akıyordu. Bu nedenle müslümanların durumu çok iyiydi. Bir grup dünya ve dünyanın ziynetlerine aldanmış kimseler -ki fazilet ve takvada asla Ebuzer'e yetişemezlerdi- köle, para, pul sahibi olmuşlardı. Oysa bunların hiç birisinde Ebuzer'in gözü yoktu. O, mal ve servetlerin gerçek sahiplerine ulaşması için çalışıyordu. Osman'ın Beyt-ul malı kendi yakınlarına peşkeş çektiğini görünce onu şiddetle eleştirmeğe başladı.

Osman, ona bir şeyler vermekle susturacağını sanıyordu. Onun için 200

dinar ayırıp iki kölesiyle
Ebuzer'e yolladı. Ebuzer,
kölelere sordu: Osman aynı
şekilde diğer müslümanlara da
verdi mi?

- Hayır.

-Ben de onlardan birisiyim.
Eğer bir şey onların arasında
taksim olunursa bana da
ulaşır; yoksa asla kabul
etmem!

-Halife, bu parayı kendi
şahsi malından verdi ve asla
haram karışmamıştır.

-Ben şimdilik bu paraya
muhtaç değilim. Şu anda hiç
ihtiyacı olmayan birisiyim.

-Biz senin evinde hiç bir
şey görmüyoruz. Sen nasıl hiç
bir şeye muhtaç olmadığını
söylersin?

-Benim şu gördüğünüz
cübbemin altında kaç günden
kalma iki parça ekmeğim var.
Acıkırsam bundan bir kaç
lokma yer ve onunla yetinirim.
Böyle dinarlara ihtiyacım
kalmaz. Bu paraları Osman'ın
kendisine verin ve ona şöyle
söyleyin: "Bu paralara benim
ihtiyacım yok. Halkın
muhakemesi seninle benim
aramızda kalsın. Adil olan
Allah, kıyamet günü hakiki
hakimliği yapacaktır." [\[16\]](#) ^[16]

O, fevkalade zahitliğinin
yanısıra, büyük ve adil bir
ruha sahipti. Her gün

sabahleyin okuduğu duada
Allah'tan, alçak insanlara
muhtaç olmamasını niyaz
ederdi.

Bir gün Cebrail-i Emin,
Resulullah'ın (s.a.a)
yareninden birisinin şeklinde
O hazrete inmişti. Bu sırada
Ebuzer, O hazretin yanına
vardı. Cebrail: "Kim bu, ya
Resulullah?" diye sordu.
Hazret: "Ebuzer" diye cevap
verdiler. Cebrail şöyle dedi:
"O göklerde, yerdekenden
daha meşhurdur. Ona sorar
mısınız sabahları hangi duayı
okuyor?"

Ebuzer, Resulullah'ın
(s.a.a) cevabında zikri geçen
duayı okudu. [\[17\]](#)^[17]

Müslümanlardan birisi,
Ebuzer'in eski bir elbiseyle
namaz kıldığını görünce şöyle
sordu:

- Bundan başka elbisen yok
mu?

- Olsaydı giyinirdim.

- Kaç gün önce iki kat
elbisen vardı.

- Onları, benden daha çok
ihtiyacı olan birisine verdim.

- Yemin ederim ki senin
daha fazla ihtiyacın var.

- Allah, seni affetsin;
dünyayı büyük görüyorsun.
Omuzumda gördüğün
cübbeden başka bir cübbem

daha var ki onu mescide
gittiğimde giyiniyorum. Kaç
tane keçim var, sütünden
istifade ediyorum. Kaç tane
merkebim var, yükümü
taşıyor. Evde işlerimi yapıp,
yemeklerimi pişirecek
hizmetçim de var. Allah'ın
nimetlerinden bundan daha
fazla ne isteyebiliriz ki?

O, keçilerini sağdığında
sütünü komşularına dağıtırdı,
bazen kendisine bile
kalmazdı. [\[18\]](#)^[18]

Korkusuzca Açık Konuşması

Ebuzer, çok açık
konuşurdu. Hiç bir zaman
hakkı gizlemezdi. O, korkusuz
ve mücadeleci bir ruha sahip
olmasına rağmen,
Resulullah'ın (s.a.a) sözleri
onu daha fazla korkusuz ve
mücadeleci kılıyordu.
Resulullah'tan (s.a.a) naklettiği
yedi düstur şüphesiz onun
ruhuna tesir etmiştir. O,
diyordu ki Resulullah (s.a.a),
yedi şeyi bana tavsiye ettiler:

- 1- Fakirleri sevmemi ve
onlardan ayrılmamamı;
- 2- Yaşantımda
kendimden daha aşağı
kimsele bakmamı;
- 3- Hiç bir zaman
kimseden bir şey istemememi;

4- 4- Yakınlarımdan kopmamamı ve bana kötülük de yapsalar onlara iyilik etmemi;

5- 5- Her ne kadar acı da olsa hakkı söylememi;

6- 6- Allah yolunda başkalarının kınamasından korkmamamı;

7- 7- Mukaddes "La havle ve la kuvvete illa billah-il aliyy-il azim" zikrini çok söylememi."[\[19\]](#)^[19]

Ebuzer, kendi dostlarına bile hakkı söylemekten ve onları eleştirmekten çekinmezdi. O, Bazı müslümanların gayri meşru yoldan ele geçirdikleri makam ve aşırı serveti gördüğünde susamazdı. Onlar, dostlukla yaklaşırsalar dahi onlardan uzaklaşırdı.

Bir gün, Ebu Musa Aş'ari, Ebuzer'i görür görmez "Aferin benim kardeşime" dedi. Ebuzer, onu kendisinden uzaklaştırdı ve şöyle dedi: "Ben, senin kardeşin değilim. Sen kaymakam ve vali olmadan önce senin kardeşin idim."

O, Ebu Hureyre'nin de gösterdiği aşırı ilgiye tepki gösterdi.[\[20\]](#)^[20]

Söylediğimiz gibi Ebuzer, hakkı ve haklı olanı çok açık bir şekilde söylemekten çekinmezdi. Osman'ın hilafeti döneminde birisi ona şöyle sordu: "Halifenin görevlileri vergiyi arttırmışlar; onların malından o miktarı çalmamız doğru mudur?"

Ebuzer, böyle bir yolu mertlik bilmediği için ona: "Bu yol doğru değildir. Çaresi malını korumak için kıyam edip, haddinden fazla vermemektir."

Halife yanlısı olan Kureyş gençlerinden birisi, bu durumu görünce kızarak dedi ki: "Halife, senin fetva vermeni yasaklamamış mı?"

Ebuzer'in kızdığı yüzünden belli oluyordu. Korkusuzca ona şu cevabı verdi: "Allah'a and olsun ki eğer kılıcı benim boğazıma dayasalar, ben Resulullah'tan (s.a.a) duyduğum hadisi, boynum kesilmeden önce söyleyebilirsem, söylerim."[\[21\]](#)^[21]

Şüphesiz böyle açık konuşmak bazılarını gocunduruyor, bazılarını da meşakkate düşürüyordu. Ama Ebuzer, onun bunun rızasını kazanmak için hakkı söylemekten çekinmezdi.

O, Rebeze'de sürgün
olduğu günlerde, üzülerək açık
ve doğru sözlerinin getirdiği
kötü sonuçlara bakıp, şöyle
diyordu: "Ben o kadar Emr-i
bil maruf ve nehy-i anil
münker yaptım ki hakkı
savunmam arkadaşlarımı
benim başımdan dağıttı; şimdi
ise yalnız kalmışım."^[22]^[22]

Halifelik Fitnesiyle Başlayan Mücadele

Ebu Bekir ve Ömer'in
hilafeti döneminde az da olsa
Resulullah'ın (s.a.a) sünneti
uygulanıyor ve mal
dağılımında kısmi adalet
sağlanıyordu. Osman
halifelige geldiğinde,
toplumsal adaleti çiğneyerek
halkın malını kendi keyfine
göre istediğine bağışlıyordu.

İslam mücahitleri
cephelerde şehitler vererek
düşmanları yenip, ganimetler
alıyorlar ve Osman'ın başında
bulunduğu İslam devletinin
merkezine gönderiyorlardı.
Halife de bunları kayıtsız
şartsız kendi akrabalarına ve
yakınlarına dağıtıyordu.
Takvalı, ilimli, faziletli
şahıslar ise çeşitli bahanelerle
bu ganimetlerden mahrum
bırakılıyordu. Halifenin İslam
dışı yaptığı bu haksızlıklar o
kadar arttı ki büyük sahabiler

dahi onu kınadılar. Bu durum tarihin siuah sayfaları arasında kayda geçti. Şimdiye kadar tarihçilerin hiç birisi onu savunmamış ve bugünkü tarihçilerin de hepsi, onun yaptıklarının Resulullah'ın (s.a.a) sünnetine uygun olmadığını açıkça belirtmişlerdir.

Osman'ın yaptığı hilaflardan birisi de Beyt-ul malın büyük bir kısmını, amcası Hakem bin Ebil As'a ve onun oğlu, kendisinin damadı olan Mervan'a bağışlamasıdır.

Eğer bu şahıslar salih kimseler olsalardı halifenin işi normal sayılabilirdi belki. Ancak bu baba ve oğulun İslam tarihinde çok kötü geçmişleri vardır. Onların Resulullah'a (s.a.a) açıkça düşmanlık ettikleri herkesçe malumdur.

Hakem Bin Ebil As Kimdir?

Resulullah (s.a.a), Mekke'de davetini açığa vurduğunda o, Resulullah'a (s.a.a) muhalefet etmişti. Ebu Lehep, Utbe bin Ebi Muayt ve Ebu Cehil gibi İslam'ın en azılı düşmanlarıyla beraber Resulullah'a (s.a.a) karşı her

türlü düşmanlıklarını
yaptılar. [\[23\]](#)^[23]

Tanınmış İslam tarihçisi
İbn-i Hişam şöyle diyor:
"Resulullah'a (s.a.a) komşu
olup ona eziyet edenler Ebu
Leheb , Hakem bin Abi-l As
ve Utbe bin Abi Muayt
idi." [\[24\]](#)^[24]

Hakem bin Abi-l As,
cahiliyye devrinde
Resulullah'ın (s.a.a)
komşusuydu. İslam'ın ilk
zamanlarında o, Allah
Resulü'nü çok eziyet ederdi.
O, Resulullah'ın (s.a.a) en kötü
komşularından idi.

Hakem, Mekke'nin
fethinden sonra zahiri olarak
müslüman oldu ve Medine'ye
geldi. Ama doğru dürüst bir
inancı yoktu.

Resulullah (s.a.a)
yürüdüğünde o, Hazretin peşi
sıra yürüyüp çeşitli edalar
çıkarp, göz kaş oynatarak,
Hazret'i maskaraya alacak
şekilde hakaret ederdi.

Resulullah (s.a.a) namaz
kıldığında O'nun taklidini
yapardı. Bunlara ilaveten
Resulullah'ın (s.a.a) özel
yaşantısına burnunu sokardı.
Resulullah (s.a.a), bir gün
hanımlarından birisinin
evindeyken izinsiz odaya
girdi. Resulullah (s.a.a), onu
tanıdı ve elinde bir asayla

dışarı çıkıp şöyle buyurdular:
"Beni bu lanetten rahatlatacak
kimse yok mu?" Daha sonra
şöyle buyurdular: "Bu adam
bu şehirde kalmamalı."

Böylece onları Taif şehrine
sürgün etti. Bu iki şahıs
Resulullah'ın (s.a.a) vefatına
kadar Taif'de kaldılar.
Resulullah'ın (s.a.a) vefatından
sonra Osman, Ebu Bekir'den
onları Medine'ye
döndürmesini istedi. Ebu
Bekir kabul etmedi ve şöyle
dedi: "Resulullah'ın (s.a.a)
sürdüğünü ben geri
döndüremem."

Ebu Bekir'den sonra Ömer
halifelige geldiğinde Osman,
yine aynı şeyi istedi. O da
kabul etmeyerek Ebu Bekir'in
verdiği cevabı verdi.

Osman'ın kendisi hilafete
geldiğinde onları Medine'ye
döndürdü ve şöyle dedi:
"Bunlar için ben, Resulullah
(s.a.a) ile konuşmuştum.
Resulullah (s.a.a), onları
Medine'ye döndürecekti ama
ecel müsaade etmedi!!" [\[25\]](#)^[25]

Abdullah bin Amr bin As
şöyle diyor: "Resulullah'ın
(s.a.a) huzurundayken hazret
şöyle buyurdular: "Şimdi
lanetlenmiş birisi meclise
gelecek." Ben, az önce
Ömer'in Resulullah'ın (s.a.a)
yanına gelmek için elbisesini

giydiğini görmüştüm. Kalbim Ömer'in geleceği korkusuyla sıkışıyordu. Aniden Hakem bin Ebi-l As içeri girdi." [\[26\]](#)^[26]

Hâkim şöyle yazıyor:
"Resulullah (s.a.a), Hakem'i ve çocuklarını lanetledi."

Hakem bin Ebi-l As'ın İslam tarihindeki kötü geçmişi kimseye gizli değildir. Resulullah'a (s.a.a) kötü davranmasından dolayı İslam'ın merkezinden sürülmesine ve de Hz. Resulullah (s.a.a) tarafından lanetlenmesine rağmen Osman, onu Medine'ye döndürerek, onlara saygınlık kazandırdı.

Mervan

Hakem oğlu Mervan da babası gibi kötü bir geçmişe sahipti. Resulullah (s.a.a) tarafından sürülmüştü.

Hâkim Nişâburî kendi Müstedrek kitabında şöyle naklediyor: "Medine'de yeni doğan çocukları Resulullah'a (s.a.a) getiriyorlardı. Mervan da dünyaya geldiğinde, onu Resulullah'ın (s.a.a) huzuruna getirdiler. Hazret, onun hakkında şöyle buyurdular: "Bu mel'un oğlu mel'undur." [\[27\]](#)^[27]

Resulullah (s.a.a), bir gün Hakem'i gördü ve şöyle buyurdu: "Benim ümmetim bu adamın çocuklarından çok işkenceler görecektir."[\[28\]](#)^[28]

Ayşe, Mervan'a şöyle diyordu: "Sen babanın sulbündeyken Resulullah (s.a.a) babanı lanetledi."[\[29\]](#)^[29]

Osman'ın Beyt-ul Maldan Başiboş Harcamaları

Bu baba ve oğulun böyle kötü geçmişi olmasına rağmen Osman, yalnızca Resulullah'ın (s.a.a) hükmünü çiğneyerek onları Medine'ye geri getirmekle kalmadı, onları halifelik makamının en yakınları durumuna getirdi. Hesapsız olarak halkın malı olan beyt-ul maldan bunlara bağışta bulunuyordu. Şimdi örnek olarak bunlardan bir kaçına değinmek istiyoruz:

1- 1- Osman, Kuzâa kabilesinin (Yemen'de olan bir kabile) zekatını Hakem'e bağışladı. Hakem, Taif'ten Medine'ye döndüğünde üzerinde çok eski bir elbise vardı. Öyle ki bütün Medine'lilerin dikkatini çekmişti. Halifenin evine girip çıktıktan sonra en pahalı elbise ve börkü giyinmişti.[\[30\]](#)^[30]

Abdullah bin Yesâr şöyle diyor: "Osman, Medine çarşısında Beyt-ul malın haznedarını görüp ona, Hakem bin Ebi-l As'a bir miktar para versin diye emir verdi. Hazneci parayı vermedi. Osman, onun vermediğini görünce sıkıştırdı ve şöyle dedi: "Sen bizim haznecimizsin; sana verdiğimiz almalı ve emir vermediğimizde ise susmalısın."

Hazneci şöyle dedi: "Yalan söylüyorsun. Ben senin ve yakınlarının haznecisi değil, müslümanların haznecisiyim."

Bu tartışmadan sonra Cuma günü Osman, Cuma hutbesi okurken hazneci anahtarları getirip şöyle seslendi: "Millet! Osman zannediyor ki ben onun ve yakınlarının haznecisiyim. Hepiniz bilmelisiniz ki ben, siz müslümanların haznecisiydim. Şimdi anahtarları getirdim" diyerek Osman'a doğru fırlattı. Osman, anahtarları alarak Zeyd bin Sabit'e verdi.^[31]^[31]

Belazuri şöyle yazıyor: "Halkı, Osman'a karşı isyan ettiren sebeplerden birisi, Hakem bin Ebi-l As'ı, Kuzâa kabilesinin zekatını toplamakla görevlendirip,

toplanan üç yüz bin dirhem
hepsini ona
bağışlamasıydı." [32][32]

Ehl-i Sünnetin diğer bazı
alimleri bu konuyu şöyle
yazıyorlar: "Halkın, Osman'a
karşı kıyam etmesine sebep
olan şeylerden birisi,
Resulullah'ın (s.a.a) sürgün
ettiğini Medine'ye döndürüp,
ona yüz bin dirhem
bağışlamasıydı." [33][33]

2- Osman, Afrika'dan gelen
ganimetlerin humusu olan beş
yüz bin dinarı damadı
Mervan'a bağışladı. [34][34]

İbn-i Esir şöyle yazıyor:
Afrika'nın ganimetinin
humusunu Medine'ye
getirdiler. Mervan, onu beş
yüz bin dinara satın aldı; ama
Osman onların parasını ondan
almadı ve bedavaya
sahihiplenmiş oldu. [35][35]

Buna ilaveten Osman,
Mısır'dan gelen humusu da
Mervan'a bağışladı. Allah'ın
emrine uyuyorum diyerek
akrabalarına iyilik yapıp,
Beyt-ul malı onlara peşkeş
çekiyordu. [36][36]

Bunlar, hesapsız olarak
halifenin Mervan'a
bağışladıklarından bir
bölümüdür. Bunlara ilaveten
(Hz. Fatıma'nın elinden zorla
alınan) Fedek arazisini de
İslâm devletinin halis malı

olarak Mervan'a
bağışladı. [\[37\]](#)^[37] Mervan'dan
sonra da Fedek, Mervan'ın
çocuklarına miras olarak kaldı.
Böylece Resulullah'tan (s.a.a)
kızına yetişen malı, ne miras
olarak ne de babasının bahşışı
olarak ona vermediler. Ama
Osman, onu Mervan'a
bağışladı ve çocukları onu
miras olarak sahiplendiler.
Yetmiş yıldan sonra Ömer bin
Abdulaziz, onu Hz. Fatıma'nın
(a.s) evlatlarına geri
verdi. [\[38\]](#)^[38]

Osman'ın beyt-ul mal
sofrasından yiyenler sadece
Hakem ve Mervan değildi.
Osman'ın diğer yakınları da
Beyt-ul malı dağıtıyorlardı.
Bunların bazı örneklerini de
şöyle zikredebiliriz:

3- 3- Osman, damadı ve
amcası oğlu Mervan'ın
kardeşi, Haris bin Hakem'e de
yüz bin dirhem
bağışladı. [\[39\]](#)^[39] Buna ilaveten
zekat olarak halifeye gelen
develeri de Haris'e
bağışladı. [\[40\]](#)^[40]

Osman, bunlarla da
yetinmeyip Medine'nin
çarşısında Resulullah'ın (s.a.a)
müslümanlara vakfettiği yeri
de Haris'e verdi. [\[41\]](#)^[41]

4- Yine Osman'ın
yakınlarından olan Said bin
As'a -ki o, sarhoş ve ayyaşın

tekiydi ve İslam tarihinde de
iyi bir geçmişe sahip değidi.
Babası da Bedir savaşında Hz.
Ali'nin (a.s) eliyle
öldürülmüştü- yüz bin dirhem
bağışladı.

Böylece bu korkunç
bahşışlere ancak halifenin
yakını olamakla hak
kazanabiliyordu insanlar!!

Bunun üzerine İslam'ın
büyüklerinden bir grup
halifenin bu işlerine itiraz
ettiler. Halife onlara şöyle
cevap veriyordu: "Onlar
benim yakınlarımdır ve
yakınlarına iyilik etmek her
müslümanın vazifesidir. Ben
de vazifemi
yerine getirdim!!" [\[42\]](#) [42]

Halifenin özü kabahatinde
büyüktür. Çünkü İslam'ın
yakınlarına iyilik yapmayı
emretmesi doğrudur; fakat
insanın kendi malından
bağışlayarak iyilikte
bulunmayı emretmiştir, yoksa
başkalarının malını yakınlara
yedirmenin hiçbir sevabı
olmadığı gibi çok büyük bir
günahtır da.

5- 5- Osman, yedi yüz bin
dirhem Abdullah bin Halit bin
Useyd'e verdi. [\[43\]](#) [43]

Yakubi şöyle yazıyor:
"Osman, kızını Abdullah bin
Halit bin Useyd'e verdi ve
Basra'nın valisi Abdullah bin

Amir'e Beyt-ul maldan ona,
altı yüz bin dirhem vermesini
emretti." [\[44\]](#) [44]

6- 6- İki yüz bin dirhem
Ebu Sufyan'a bağışlamıştır ki
tarihte onun yaptıkları
kimseye gizli değildir. [\[45\]](#) [45]

Beyt-ül Malı Taksim
Etmede Hz. Hz. Ali'nin (a.s)
Örnek Adaleti

Ali (a.s), kısa müddetli
olan halifelik döneminde,
Osman'ın tersine Beyt-ul malı
taksim etmede en küçük taviz
bile vermiyordu. Hiç kimseyi
diğerine tercih etmiyordu.
Valilerden her hangi birisinin
bunu ihlal ettikleri raporunu
alır almaz onları sorguluyor ve
şiddetle cezalandırıyordu.

Emir-ül Mü'minin (a.s),
Mekke'nin valisi Kusam bin
Abbas'a şöyle bir mektup
yazdı: "Beyt-ul maldan sana
gelenleri fakirler ve çocuk
arasında taksim et. Bu
malların sadece fakirlere
dağıtılmasına dikkat et. Eğer
artarsa buradaki fakirleri
doymak için bize
yollamalısın."

Ali (a.s), beyt-u malın
müsthak olan yerlerinde
kullanılmasına özen gösteriyor
ve kimsenin, ihtiyacı olmadan

bir dinar dahi almasına
müsaade etmiyordu.

Emir-ül Mü'minin'nin (a.s)
hilafeti döneminde Abdullah
bin Zam'a (O Hazretin
yareninden), Hazretin
huzuruna varıp bir miktar
Beyt-ul mal istediler. Emir-ül
Mü'minin ona şöyle buyurdu:
"Bu mallar ne benimdir, ne de
senin. Bütün müslümanların
malıdır. İslam askerlerinin
kılıcı sayesinde toplanmıştır.
Eğer sen de mücahitler gibi
cephelerde çarpıştınsa onların
aldığı kadar sen de alırsın.
Yoksa ben, onların zahmetinin
karşılığını başkasına
veremem." [\[46\]](#)^[46]

Osman da Ali (a.s) gibi
İslami ölçülere göre Beyt-ul
malı taksim etseydi,
öldürülmeyecek ve
kendisinden sonra
müslümanlar arasında böyle
karışıklıklar da
yaşanmayacaktı.

Emir-ül Mü'minin (a.s)'nin
kendi hükümeti döneminde
İsfahan'dan, bir gün bir miktar
Beyt-ul mal geldi. Onun
üzerinde bir parça da ekmek
vardı. Ali (a.s) malları yedi
kısmı böldü. Daha sonra parça
ekmeği de yedi kısma böldü.
Her malın üzerine bir parça da
ekmek koydu. Sonra ilk kim
alsın diye kura çekti. [\[47\]](#)^[47]

Emir-ül Mü'minin (a.s),
Kur'an-ı ölçü olarak aldığı için
Beyt-ul malın dağıtımında
Arap-Acem, siyah-beyaz vb.
ayırımı yapmazdı.

Bir gün, birisi Arap olan ve
kölelikten serbest bırakılan iki
kadın Hz. Ali'nin (a.s) yanına
gelerek ihtiyaçları olduğunu
dile getirdiler. Hazret, onlara
eşit bir şekilde buğday ve de
40 dirhem verilmesini emretti.
Arap kadın itiraz ederek şöyle
dedi: "Neden bizi eşit olarak
görüyorsunuz? Ben, ondan
üstünüm!" İmam (a.s)
buyurdular: "Allah'ın
kitabında İsmail oğulları İshak
oğullarına üstün
kılınmamıştır."

Aşırı Servet Ve Mallar

Osman, Beyt-ul maldan
sadece yakınlarını
zenginleştirmekle kalmayıp,
dünyaperest kimselerin de
meşru ve gayri meşru yoldan
zenginleşmelerine sebep
olmuştu. Bunlardan bazılarını
aşağıda zikredeceğiz:

1- Halifenin kendisi,
zamanının en zenginlerinden
idi. Peşin olarak yüz elli bin
ve bir milyon dirhemi ve gayri
menkul olarak bağ-bahçe,
deve-koyun gibi yüz bin dinar
değerinde serveti vardı.

2- Abdurrahman bin Avf, Osman'ın yandaşlarından biriydi. Osman'ın zamanında öldü ve çok sayıda serveti kaldı. O öldükten sonra, paralarını keseler içerisinde halifenin huzuruna yığdıklarında, paranın diğer tarafında olan görünmüyordu. Dört kadını arasında taksim edildiğinde her birine 80 bin dinar düştü.

3- 3- Zeyd bin Sabit'in şaşılacak bir serveti vardı. Öyle ki ölümünden sonra işlenmemiş altınları baltayla kırılarak, çocukları arasında paylaştırıldı.

4- 4- Talha'nın mirasından biri de yüz öküz derisi altın idi. Osman, mısırlılar tarafından muhasara altına alındığında şikayetlenip şöyle dedi: "Ben ona kaç öküz derisi altın hediye ettim. Ama o benim bu iyiliklerim karşısında beni öldürmek istiyor." [\[48\]](#) ^[48]

Bunlar halifenin, müslümanların malından bağışladıkları ve halifenin göz yummasıyla meşru ve gayri meşru yollardan elde edilen servetlerden birer örnekti. Hepsini zikretmeye kalkışacak olursak çok uzun süreceği malumunuzdur.

Burada aziz
okuyucularımıza Emir-ül
Mü'minin Hz. Ali'nin (a.s)
'Şıkşıkıye' hutbesinin bir
kısımını sunmamızda yarar
var:

Hazret şöyle buyurmuştur:
"Üçüncüsü (Osman), iş başına
geldiğinde, yemekten ve
boşalmaktan başka bir işi
yoktu. Sadece kendisi Beyt-ul
malı dağıtmıyordu, yakınları
da (Beni Umeyye) baharda
yeşil ota saldıran develer gibi
Beyt-ul malı yediler. Ama
onun durumu dağıldı ve kötü
ameli ölümünü yaklaştırdı.
Müslümanların malını ona
buna dağıtması ve israf etmesi
onu yıktı ve ömrüne son
verdirdi." [\[49\]](#)^[49]

Osman'ın bu tutumu, Hz.
Ali'nin (a.s) hilafetinde çok
zorluklar çıkarmıştır. Çünkü
Osman'ın zamanında milyoner
olanlar, Hz. Ali'nin (a.s) adil
hükümetinde menfaatlerini
tehlikede gördüler ve asayiş
bozup adaletin icra olmasına
mani oldular. Ali (a.s),
hilafetinin ilk günlerinde
Osman'ın bol keseden
dağıttığına işaret ederek şöyle
buyurdu: "Osman'ın ona buna
bağışladığı tarlaları ve malları
çok yakında Beyt-ul mal
sandığına geri
döndüreceğim." [\[50\]](#)^[50]

Servet Sahiplerine Uyarı

Geçmişte açıkladığımıza göre Ebuzer'in halifeyle mücadelesinin sebebi belli oldu. Ebuzer, Resulullah'a (s.a.a) verdiği ahdin hükmü ve de hakkı ve adaleti savunmak için İslam'ın onun boynunda olan risaleti gereğince, halifenin yanlış işleri karşısında direnip onu eleştiriyordu. Ayrıca halifenin bağışlarıyla mal servet sahibi olanları da, Allah'ın azabından korkutuyordu. O, gittiği her yerde çarşıda, pazarda, camide, sokakta, para ve mal stok edenleri kınayıcı şu âyet-i kerimeyi okuyordu: "Altını, gümüşü biriktirip Allah yolunda harcamayanları elemli bir azapla müjdele."^[51]^[51] Bu ayeti okumakla Osman'ın hükümetini baltalayıp, onları ateş ehli olarak tanıtıyordu.

Osman, Ebuzer'in eleştirilerinden üzüntü duyduğunu ve bunlardan vazgeçmesini belirten bir mesaj yolladı. Ebuzer ise mesajın cevabında ona şöyle bir cevap yolladı:

"Osman, beni Allah'ın kitabını okumamdan mı alıkoymak istiyor? Eğer Osman'ı kızdırmam ile Allah'ı

razı ediyor isem, onu razı edip
Allah'ı gazablandırmamdan
daha iyidir."[52][52]

Böyle açık sözlülük,
Ebuzer'in ayrımcılık ve
adaletsizlik karşısında
yılmadan direnişinin
simgesidir. O, Halifelik
makamına eleştirilerinden
kesinlikle vazgeçmeyeceğini
bildirdi. Ama teorilerini icra
etmeden meydana gelen bir
hadise Ebuzer ile halifenin
irtibatını kesti.

Maslahat Üzerine Verilen Bir Fetva

1- Bir gün Ebuzer'in de
aralarında bulunduğu bir
toplantıda halife, Kâ'bul
Ahbar'a şöyle bir soru sordu:
"Halife, Beyt-ul maldan borç
alıp daha sonra gelen Beyt-ul
maldan onu ödeyebilir mi?"

Kâ'b: "Bir
sakıncası yoktur."

Ebuzer, halifenin hedefini
biliyordu. Halife borç yoluyla
Beyt-ul malı harcamak
istiyordu. Ebuzer, Kâ'b'a
kızarak ona şöyle dedi:
"Yahudi tohumu! Bizim
dinimizi bize sen mi
öğreteceksin?!"

İslam tarihini
bilmeyenlerin aklına şöyle bir
soru gelebilir: Kâ'b-ul Ahbar
kimdir ve
halifelik makamında ki rolü
ne idi?

Bu soruyu cevaplamak için
geriye dönüp Yahudilerin
İslam aleyhindeki icraatlarına
bakmalıyız:

Yahudiler İslam ordusu
karşısında yenildikten sonra,
İslam'ı manevi yoldan
zayıflatmak için alimleri zahiri
olarak müslüman gibi
gözükererek, İslam adına bazı
hurafeleri dine sokup, İslam'a
darbe vurmaya karar
verdiler.

Üzülerek söylemek gerekir
ki, yönetimin yetersizliğinden
yararlanarak, alimlerini
müslümanların safına sokup,
bir takım hakikatleri
değiştirerek yerine hurafeleri
yaymak suretiyle hedeflerine
büyük ölçüde ulaşmış oldular.

Maalesef bazı tarihçi ve
hadis alimleri onların sözlerini
incelemeden tefsir ve
rivayetlerde yer vererek,
kendilerinden sonrakilerin
hakikati anlamalarını
zorlaştırdılar.

Kâ'b-ul Ahbar da bu
Yahudi dönmelerinden
birisiydi. İslam adına
müslümanları arkadan

vurmakla görevlendirilmişti. İyi bir senaryo oynayarak, yalandan İslam'ı temsil ediyormuş gibi gözükp, müslümanlar arasında yerini aldı ve muhaddis ve fakih olarak tanındı. Hatta 3. halife onu İslam'ın en büyük alimi biliyor, hükümetin siyasi meselelerini ondan soruyordu. Ama Kâ'b gibilerinin mahiyetleri, Ebuzer gibi uyanık müslümanlara gizli değildi. İşte bunun için Kâ'b-ul Ahbar o toplantıda halifenin meyline göre fetva verdiğinde, Ebuzer hiç çekinmeden: "Yahudi tohumu! bizim dinimizi bize mi öğretiyorsun" demişti.

Şüphesiz halifenin müftüsüne olan saldırı, onun kendisine idi. Onun için bu hadise Ebuzer ile Osman'ın arasını daha da açtı.

Hakikati Tahrif Etme Girişimleri

2- 2- Halife bir defasında yine Ebuzer'in ve Kâ'b'ın olduğu bir toplantıda şöyle bir soru yöneltti: "Bir kimse malının zekatını verirse, yine başkasının hakkı var mıdır?"

Kâ'b halifenin hedefini bilmeden hemen cevap verdi: "Hayır"

Halife ikinci soruyu şöyle sordu: "Biz, biraz Beyt-ul maldan alıp, bir kısmını işçilerimize ve bir kısmını da size verirsek bir sakıncası var mı?"

Kâ'b hemen: "Hiç sakıncası yoktur.", dedi.

Yine Ebuzer bir parça ateş kesilerek, esasını Kâ'b'ın göğsüne dayadı ve ona şöyle dedi: "Yahudi tohumu! Hangi cesaretle bizim dini hükümlerimizde fikir yürütüyorsun?" Daha sonra şu ayet-i Kerime'yi okudu: "...Ama iyilik, Allah'a, ahiret gününe, meleklerle, Kitab'a ve peygamberlere iman eden; mala olan sevgisine rağmen, onu yakınlarla, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışa, isteyip-dilenene ve kölelere (özgürlükleri için) veren; namazı dosdoğru kılan, zekatı veren... kimseler (in tutum ve davranışlarıdır)."^[53]^[53]

Ayet-i Kerime zekatı belirtmekle beraber, başka bir görevi daha açıklıyor.^[54]^[54]

Bu hâdise halifeyi daha fazla kızdırdı. Çünkü kendisi ve yandaşları Beyt-ul malı zekatını verdik adıyla dağıtmışlar ve altın ve gümüş stoku yapmışlardı.

Halifenin maksadı başta Ebuzer olmak üzere itiraz

edenleri susturmak ve yaptıkları stokun İslamî kurallara aykırı olmadığını bildirmektir.

Ebuzer, Osman'ın bu soruyu, haram yoluyla elde ettiği malları meşrulaştırmak maksadıyla sorduğunu biliyordu.

Ebuzer, Emeviler hükümetinin mahiyetini biliyordu. Eğer şimdiden bunların önü alınmazsa gelecekte bu servetler hakkı ve haklıyı yok etmek için kullanılacak ve adil hükümetin icra edilmesine mani olacaktı.

Zamanın akışı Ebuzer'in görüşünü haklı çıkardı. Çünkü Cemel ve Sıffin savaşlarının asıl hedefi, Hz. Ali'nin (a.s) adil hükümetini yıkmaktan başka bir şey değildi. Ayşe'nin seferinin harcırahını beni Umeyye'nin zenginleri verdiler. Daha sonraları hadis uyduranların maaşları bu parayla ödeniyordu. İslam mücahitlerinin kanıyla ele geçen paralar şimdi İslam'ın yıkılması ve Resulullah'ın (s.a.a) gerçek sünnetinin saptırılmasında harcanıyordu.

Evet, Ebuzer bu durumları tahmin ettiğinden, bu gayri meşru işleri ortadan kaldırmak için zikr olunan ayeti

okuyordu. Bu vesileyle
onların, İslam'ın kanunlarıyla
asla bağdaşmayan işlerine
mani olmak istiyordu.

Şam'a Sürgün

Bu olaylar, Ebuzer'in
sürülmesine zemin hazırladı.
Çünkü Ebuzer'in Medine'de
kalması tahammül edilemezdi.
Onun için Şam'a sürüldü.

Ebuzer, Şam'a vardığında
gördü ki orası Medine'nin
benzeridir. Muaviye halifelik
hazırlığı yapıyor; Rum'a yakın
olduğu, Rumların gelip gittiği
ve onların karşısında
zayıfladığımız belli olmasın
bahanesiyle de kendisine saray
yaptırıyordu. Yüzlerce insanı
da bu sarayın yapımında
çalıştırarak mahvolmalarına
sebepe oluyordu.

Ebuzer, halkın malının
dağılmasına ve hainlik
yapılmasına asla
dayanamazdı. O bu sefer de
Muaviye'nin fasit işlerine karşı
mücadele başlattı.

O, Muaviye'nin Beyt-ul
maldan yapılan güzel sarayını
gördüğünde kızarak ona şöyle
dedi: "Eğer bu saray
müslümanların Beyt-ul
malından yapılmışsa onlara
hiyanettir bu. Yok eğer şahsi
malından yapılmışsa israftır."

Resulullah'ın (s.a.a)
yardımcısı bununla
yetinmeyip, Osman'ın
hükümetinin aynısı olan
Muaviye hükümdarlığını rezil
etmek için şöyle dedi: "Ben
yersiz ameller ve harcamalar
görüyorum ki müslümanlar
arasında bunlara asla
rastlamadım. Allah'ın
Kitabı'nın ve Resulullah'ın
(s.a.a) sünnetinin hilafına
işlerdir bunlar. Bunların
hükümetinde hak ayaklar
altına alınıp, batıl diriliyor.
Sadıklar yalanlanıyor, bir
takım insanlar salâhiyeti
olmadığı halde,
müslümanların mallarını
kendilerine ayırıyor, iyiler ve
haklı olanlar ise mahrum
bırakılıyorlar."

Bu sözler, Peygamber
(s.a.a) ve Hz. Ali'nin (a.s)
sözleri gibi yıkıcıydı. Onların
mektebinin öğrencisinin
ağzından çıkıyordu. Bu,
Muaviye'nin hükümeti için
çok tehlikeliydi. O, Ebuzer'in
sözlerinin ne derece etki
bırakacağını bildiğinden, onu
susturmak için üç yüz
dinar yolladı.

Ebuzer, onun hedefini iyi
biliyordu. Muaviye'nin
temsilcisine şöyle dedi: "Eğer
bu para Beyt-ul maldan bu yıl
benim maldan kesilen paraysa

kabul ediyorum, yok eğer
hediye ise benim ona
ihtiyacım yoktur", dedi ve
parayı geri çevirdi. [\[55\]](#)^[55]

Şam'da Kıyamın Tırmanışı

O'nun adaletsizlik ve fesat
ile öyle bir mücadele şekli
vardı ki halkın duygularında
tesir bırakıp, onları
Muaviye'nin aleyhine
ateşliyordu. Mesela bazen
sabah namazını Şam surlarının
kapısında kıldardı. Beyt-ul mal
kervanları şehre geldiklerinde
şöyle sesleniyordu: "Bu
kervanlar ateş yüklüdür. İyiliği
emredip, kötülükten
sakındırdığı halde, kendisi
uymayanlara Allah lanet
etsin!"

O, bazen
Muaviye'nin sarayı önünde
durur, onun aleyhine sloganlar
atardı.

Muaviye tarafından
Kansereyn'e hakim olarak
atanan Cellam Gifari şöyle
diyor: "Bir gün rapor sunmak
için Muaviye'nin
huzurundaydım. Aniden
sarayın önünden bir ses
duydum. Şöyle sesleniyordu:
"Bu kervanlar ateş getirdiler.
Allah, Emr-i bil Maruf, nehy-i
anil Münker yapıp da kendileri
uymayanlara lanet etsin."

Bu sırada Muaviye'nin renginin kaçtığını gördüm. Bana dönerek dedi ki: "Şu sesin sahibini tanıyor musun?" Ben: "Hayır", dedim. O: "O, Cundeb bin Cünade Gıfari'dir. Ve bu iş de onun günlük işlerinden biridir" dedi ve Ebuzer'i yanına getirmelerini emretti. Az sonra Ebuzer'i çeke çeke getirdiklerini gördüm. Onun karşısına diktiklerinde Muaviye son derece kızgınlıkla şöyle dedi: "Ey Allah'ın ve Peygamber'in düşmanı! Her gün benim aleyhime konuşma yapıyorsun. Peygamber'in sahabilerini, Osman'dan izin almadan öldürmeye yetkim olsaydı, seni bir gün bile yaşatmazdım. Ama halifeyi durumdan haberdar edip talimat isteyeceğim."

Cellam diyor ki: Ben, onu görmeyi çok arzuluyordum. Çünkü o, benim kabilemden idi. Onu iyice inceledim. Buğday tenli, az sakallı ve beli biraz bükülmüştü. Muaviye'nin askerlerinin elinde olmasına rağmen, ona karşı en küçük saygıyı bile göstermedi. Muaviye'nin cevabında şöyle dedi: "Ben Allah'ın ve Peygamber'in düşmanı değilim. Sen ve baban Ebu Sufyan Allah'ın ve

Peygamber'in düşmanlarısınız.
Siz küfrünüzü gizleyip, İslam'ı
izhar ettiniz. Sen kendin kaç
kez Peygamber (s.a.a)
tarafından lanetlenmişsin.
İslam Peygamberi (s.a.a), sana
hiç doymaman için lanet
etmiştir.

Ben Resulullah'tan (s.a.a)
duydum senin hükümetin
hakkında: "İslam hükümeti
boğazı açık ve hiç doymak
bilmeyen bir ferdin eline
geçerse, müslümanlar
uyanmalı ve onun şerrinden
dikkatli olmalılar!"
buyurmuşlardı."

Ebuzer, bu sözle hassas
yerden darbeyi vurmuş ve
Muaviye'nin çirkef yüzünü
Resulullah'ın (s.a.a) diliyle
açığa çıkarmıştı. Bu hadis
meşhur hadislerden olduğu
için Muaviye inkar edemedi.
Mecburen şöyle dedi:
"Resulullah'ın (s.a.a) maksadı
başka birisidir."

Ebuzer: "Yanılıyorsun, bu
hadisten maksat sensin. Ben
Resulullah'tan (s.a.a) duydum
ki seni şöyle lanetliyordu:
"Allah'ım ona lanet et ve onun
doymak bilmeyen gözünü
toprakla doyur."

Ebuzer, daha sonra şunları
ilave etti: "Ben, Resulullah'tan
(s.a.a) duydum ki senin öbür
dünyadaki halinden şöyle

haber verdiler: "Muaviye
ateşte yanacaktır."

O, bu hadislerle
Muaviye'yi rezil etti. Ama o
da günümüzdeki siyasetçiler
gibi mahkum olduklarında güç
kullandı. Yalancı bir
gülümsemeyle Ebuzer'i
gözüne almaları emrini
verdi. [\[56\]](#)^[56]

Ebuzer, Medine Yolunda

Değindiğimiz gibi
Muaviye, Ebuzer'in
açıklamalarının ne kadar etkili
olduğunu biliyordu. Ebuzer,
tebliğine bu şekilde devam
edecek olursa çok geçmeden
aleyhine kıyam olacak ve daha
sonra Medine'ye kadar
yayılacaktı.

İbn-i Battal şöyle diyor:
"Muaviye'nin ordusu,
Ebuzer'in sözlerinden
etkilenmiş ve ona
meyillenmişlerdi. Onun için
Ebuzer'in Şam'da kalmasından
korkuyorlardı." [\[57\]](#)^[57]

Diğer taraftan da Ebuzer
gibi Resulullah'ın (s.a.a)
büyük sahabisini tutuklamak
genel olarak halkın zihninde
kötü sonuçlar doğuracaktı.
Onun için Osman'a mektup
yazarak, Ebuzer'in Şam'da
olması, kendi aleyhine kıyama

sebepl olabilir diye tanıtıp
şöyle rapor etti:

"Halk, Ebuzer'in etrafında
toplaniyor. Ebuzer'in halkı,
senin aleyhine kışkırtmasından
korkuyorum. Bu bölgenin
halkına ihtiyacın varsa
Ebuzer'i buradan uzaklaştır."

Osman ona, cevabında
şöyle yazdı: "Ebuzer'i zayıf,
çıplak ve vahşi deveyle
Medine'ye doğru yola çıkar."

Muaviye hiç beklemeden
halifenin emrini icra etti.
Ebuzer'e olan kini yüzünden
onu kötü bir halde Medine'ye
doğru yola çıkardı.

Mes'udi şöyle yazıyor:
"Muaviye, onu yalısı kuru
ağaçtan olan bir deveye
bindirdi ve çok vahşi ve
acımasız beş kişiyi de onu
Medine'ye götürmeleri için
görevlendirdi. Deveyi
çarparak götürdüklerinden
Ebuzer, devenin üzerinden
zıplayıp düşüyordu. Öyle ki
Medine'ye
vardıklarında Ebuzer'in
paçalarının eti dökülmüştü. Az
kalsın bu acıdan
ölecekti." [\[58\]](#)^[58]

Resulullah'ın (s.a.a),
Emevilerin İğrenç
Hükümetinden Haber Vermesi

Ebuzer'i yaralı ve sızlar bir halde Osman'ın yanına getirdiler. Osman, onu görür görmez Kur'an'ın ayetinin hilafına -ki müslümana küçümseyerek hitap edilmemelidir- ona dönerek şöyle dedi: "Ey Cuneydap!^[59]^[59] Seni görmekle hiç de gözümüz aydın olmadı."

Ebuzer, tüm azametiyle şöyle dedi:

"Benim adım Cundep'tir, Cuneydap değil ve Resulullah (s.a.a), beni Abdullah diye çağırırdı. Resulullah'ın (s.a.a) bana verdiği ismi daha çok seviyorum."

Osman: "Benim hakkımda şöyle dediğini duydum: Ben diyormuşum ki Allah'ın eli bağlıdır. Allah fakirdir, biz zenginiz. Ne zaman böyle dedim?"

Ebuzer: "Eğer bundan başka bir mantığa sahip olsaydın Allah'ın malını zalimce belli kişiler arasında taksim edip, diğerlerini mahrum etmezdin? Ben Resulullah'ın (s.a.a) şöyle buyurduğunu duydum: "As'ın çocukları otuza ulaşırsa, Allah'ın malını sahiplenip, birbirlerine peşkeş çekecekler; Allah'ın kullarını kendilerine kul edinecekler ve Allah'ın

kitabını tahrif ederek tefsir edeceklerdir."

Halife bu hadisten çok incindi. Ama çaktırmamak için meclise göz gezdirip: "Böyle bir hadis duymuş musunuz?" dedi. Hepsi birden: "Hayır" dediler.

Halife şöyle dedi: " Vay haline senin ey Ebuzer, Resulullah'ın (s.a.a) diline yalan bağlayıp hadis mi uyduruyorsun?"

Daha sonra şöyle dedi: "Ebuzer'in savunucusu Ali'dir. Onu getirin." Az sonra Ali (a.s) meclise geldiler. Halife, Ebuzer'e az önce okuduğın hadisi oku dedi. Ebuzer, hadisi tekrar etti. Osman, Emir-ül Mü'minin'e (a.s) sordu: "Resulullah'tan (s.a.a) böyle bir hadis duymuş musun?"

-Ben böyle bir hadis duymamışım. Ama Ebuzer'in sözleri doğrudur.

-Onun doğruluğunu nereden biliyorsun?

-Çünkü Resulullah'ın (s.a.a) şöyle buyurdıklarını duydum: "Göğün altında ve yerin üstünde Ebuzer'den daha doğru konuşan kimse yoktur."

Bu sırada toplantıda olanlar, Hz. Ali'nin (a.s) zekasının ve cesaretinin etkisinde kalarak şöyle

dediler: "Evet, biz de bu hadisi Resulullah'tan (s.a.a) duyduk."

O anda Ebuzer'in asık suratı açıldı ve şöyle dedi: "Bir gün hadis uydurmakla suçlanacağımı aklımın ucunda bile geçirmemiştim. Hayatta kalıp da bu ithamı Resulullah'ın (s.a.a) ashabından duyacağımı zannetmezdim!!"

Gerçi Osman, o toplantıda As oğulları hakkında olan hadisin üstünü kapadı. Ama onun kapaması hakkın üstünü örtemezdi. Çünkü asırlar geçmesine rağmen, bazı Sünni alimler dahi bu hadisi nakletmişlerdir. [\[60\]](#)^[60]

Beyt-ul Maldan Servet Elde Etmenin Cezası

Ebuzer'i mahveden Şam-Medine seferi, onun beden gücünü elinden almış ve incitmişti. Ama ne Medine-Şam, ne de Şam-Medine seferleri onun ruhunu hiç bir şekilde etkileyememişti. Yine, adaletsizlik ve Beyt-ul malı dağıtanlara karşı mücadelesinde en küçük taviz bile vermiyordu.

Ebuzer'in Medine'ye geldiği ilk günlerde, Osman'ın toplantısında hazır bulunduğu bir sırada Abdurrahman'ın malını, paylaştırmak amacıyla

halifenin yanına getirmişlerdi.
Ondan o kadar servet kalmıştı
ki altın ve gümüş keselerini
Osman'ın önüne yığdıklarında,
Osman karşısındakini
göremiyordu.

Osman, Abdurrahman'ın
ölümüne üzülerək şöyle dedi:
"Onun için ümitliyim. Çünkü
misafirperver ve fakir
fukaraya yardım eden
birisiydi."

Kâ'b-ul Ahbar devamlı
olarak halifenin sözlerini,
kayıtsız şartsız tasdik
ediyordu. Bu defa a yine
halifenin sözlerini tasdik etti.

Bu sahne Ebuzer'i üzdü.
Son derece yorgun ve bitkin
olmasına rağmen, ayağa
kalkıp esasını aldı ve Kâ'b'ın
başına vurarak şöyle dedi:
"Yahudi tohumu! Bu kadar
mal bırakan birinin hakkında
ümitli olduğunu ve Allah ona
her iki dünyanın saadetini
verdi diyorsun ha ..."

Daha sonra şöyle ekledi:
Ben Resulullah'ın (s.a.a) şöyle
buyurduğunu duydum:
"Ölümümde bir
kırat^[61] dahi mal kalmasını
istemem."

Ebuzer'in Tabiatının Denenmesi

Osman, Ebuzer'in tabiatını
denemek için topluluk

içerisinde onu korkutmak için şöyle dedi:

-Sen neden halkı, benim aleyhime kışkırtarak asayişi bozuyorsun?

-Ben, seni ve arkadaşını (Muaviye'yi) bilgilendirdim. Ama benim nasihatlarıma uyacağınıza hile ile geldiniz.

-Yalan söylüyorsun; [\[62\]](#)^[62]sen asayişi bozuyorsun. Şam halkını bana karşı kışkırtıyorsun.

O anda Ebuzer, art niyetli olmadığını, kendi şahsiyetini ve hakikat peşinde olduğunu belirten tarihi bir söz söyledi: "Ebu Bekir ve Ömer'in yolundan git de sana itiraz etmesinler. Yani ben maceracı değilim. Eğer böyle olsaydım onların hilafeti döneminde de onlarla muhalefet ederdim. Çünkü sizin üçünüzün de halifeliği aynı şekildedir. Ama sen, hak ve adalet sınırını aşmışsın. Onun için ben, seninle mücadele etmeyi kendime vazife bildim. Eğer sen, önceki iki halife gibi yapsan seninle de muhalefet etmem."

Osman, Ebuzer'in mantıklı sözü karşısında mat olduğu için şöyle dedi: "Senin bunlarla ne işin var?!!"

Ebuzer, şöyle cevap verdi: "Ben, Emr-i bil maruf ve

nehy-i anil münker yapmakla görevliyim."

Osman, Ebuzer'in karşısında bir şey yapamıyordu. Mecliste hazır bulunanlara dönüp şöyle dedi: "Size göre ben bu adama ne yapmalıyım? Acaba ona kırbaç mı vurdurayım, hapse mi tıkayayım, öldüreyim mi, yoksa İslam devletinden sürgün mü edeyim? Çünkü o, müslümanların arasına ihtilaf sokuyor!!"

Bu sırada mecliste hazır bulunanlardan Ali (a.s), yumuşaklıkla ve mantıkla söze girerek şöyle buyurdular: "Benim bu konudaki görüşüm Âl-i Fır'avn içerisinde bulunan Mu'min'in görüşüdür. (Kur'an'da da nakledildiği üzere) O Hz. Musa hakkında Fır'avn Ve adamlarına şöyle dedi: "Eğer doğru söylüyorsa kabul edin, yalan söylüyorsa kendisinindir. Yoksa onun korkuttuğu azaba duçar olursunuz!" (Mu'min, 28)

Emir-ül Mü'mimin (a.s), bu ilahi mantıkla mecliste hazır bulunanları etkiledi ve bir defa daha Ebuzer'i, Osman'ın hilesinden alıkoydu.

Osman, Hz. Ali'nin (a.s) sözlerine kızdı ve ikisi arasında tartışma oldu. Ama sonunda o toplantıdan kendi

faydasına bir netice alamadı.
Sadece Ebuzer'le konuşmayı
herkese yasakladı.

Rebeze'ye sürgün

Osman bir daha Ebuzer'i
çağırıp, yumuşatmaya çalıştı.
Ama ümidi suya düştü. Zira
Ebuzer, onu görür görmez
şöyle dedi: "Resulullah (s.a.a),
Ebu Bekir ve Ömer'in nasıl
davrandıklarını görmedin mi?
Acaba sen onlar gibi mi
davranıyorsun? Sen haşin bir
şekilde davranıyor, işkence
ediyorsun."

Bu sözler Ebuzer'in,
davasından vazgeçmeyeceğini
ifade ediyordu. Osman'ı her
türlü anlaşımdan ümitsiz
bıraktı ve onu, Ebuzer'i sürgün
etme kararında sabit kıldı.
Onun için çekinmeden şöyle
dedi:

- Medine'den çıkmalısın.
- Ben de senden bıkmışım
ve seninle bir şehirde kalmak
istemiyorum. Ama nereye
gideyim.
- Nereye istersen
gidebilirsin.
- Şam'a döneyim; zira orası
Allah'ın düşmanlarıyla cihat
yeridir.
- Ben seni Şam'dan
döndürdüm ki orayı ifsat

etmeyesin diye. Bir daha nasıl seni oraya göndereyim?

- Irak'a gideyim mi?

- Hayır, Irak'a gidecek olursan bir toplumun içine gitmiş olursun ki onlar halifeliği kabul etmiyorlar.

- Mısır'a gideyim mi?

- Hayır.

- Peki nereye gideyim?

- Sahraya gitmelisin ki halk ile ilişkin kesilsin.

- Sahradan, İslam merkezine hicret ettikten sonra yine sahraya mı döneyim?

- Evet!

- Peki, Necd sahrasına gidiyorum.

- Hayır, Medine'nin uzak doğusuna, Rebeze sahrasına gideceksin ve oradan bir tarafa ayrılmayacaksın!^{[63][63]}

Ebuzer, Rebeze'nin ismini duyunca dedi ki: "Allahu Ekber! Resulullah (s.a.a), doğru haber vermiştir. Resulullah (s.a.a), önceden başıma gelecek her şeyden haber vermişti."

- Ne haber vermişti?

- Beni, Mekke ve Medine'de bırakmayacaklarını ve sonunda Rebeze'de öleceğim haberini vermişti.^{[64][64]}

Burada hamiyet sahibi her müslümanın düşünmesi ve sorması gerekmez mi k, acaba

ilahi bir kimsenin ve
Resulullah'ın (s.a.a) mücahit
yarenlerinden olan birisinin
mükafatı bu mudur? Necd
sahasında bile kalmasına izin
verilmezken, müslümanların
Beyt-ul malını tarumar eden
dünyaperestler halifenin göz
bebeğidir diye hürmet ve
hizmete layık görülsün de,
Resulullah'ın (s.a.a) gerçek
yarenleri sahraya sürgün
edilsin! Acaba İslam mantığı
buna izin veriyor mu?
Ebuzer'in doğruyu söylemek,
fesat ve adaletsizlikle
mücadele etmekten başka ne
suçu vardı ki?!!

Haşimi'lerin Ebuzer'i Uğurlaması

Ebuzer'in sürgün hükmü
kesinleşti ve halife, Ebuzer'i
Rebeze'ye kadar götürmesi
için bir muhafız görevlendirdi.

Osman, halkın
ayaklanmasını önlemek için,
Ebuzer'le konuşmayı ve onu
uğurlamayı yasakladı. Halk,
halifenin korkusundan onu
uğurlamaya cesaret
edemediler. Ama Haşimi'ler
ve Ebuzer'in sadık dostları Ali
(a.s), Hasaneyn (a.s), Ammar,
Akil, halifenin yasağını
çiğneyip, Ebuzer'i uğurlamaya
geldiler.

Bu sırada Hasan bin Ali (a.s), Ebuzer ile konuşmaya başladı. Halifenin emrini icra etmekle görevlendirilen halifenin müşaviri ve damadı Mervan, uğurlamaya gelenleri engellemek için Hasan bin Ali'ye (a.s) şöyle dedi: "Ey Hasan! Bitir artık, halifenin bu adamla konuşmayı yasakladığını bilmiyor musun?"

Hz. Ali'nin (a.s) Sözleri

Emir-ül Mü'minin (a.s), Mervan'ın bu küstahlığına kızarak, onu itti ve atını kamçılıyarak şöyle buyurdu: "Çekil bakalım Allah'ın cehennemliği!" Daha sonra Ebuzer'e dönerek şöyle buyurdu: "Ey Ebuzer! Sen, Allah için halifeyle muhalefet ettin. Bu yüzden O'nun lütfunu ummalısın. Onlar, dünyaları için senden korktular; sen ise dinin için onlardan korkuyordun. Onların dünyalarını onlara bırak ve dinini onların tehlikesinden kurtar.

Onlar senin kaçındığın dünyaya ne kadar da muhtaçtırlar. Halbuki sana yasak ettikleri şeylere senin hiçte ihtiyacın yoktur.

Kıyamet günü kimin kârlı,
kimin zararlı olduğu belli
olacak. Eğer yerler ve gökler
bir kulun üzerine kapansa, o
kul takva yolunu seçerse
Allah, onu kurtuluşa erdirir ve
kapalı kapıları onun yüzüne
açar.

Yalnız hakka sığın ve
batıldan kork. Eğer, onların
dünyalarıyla işin olmasaydı,
seni severlerdi; dünya
malından kendine bir pay
ayırısaydın, senden emin
olurlar, endişeleri olmazdı."

Akil'in Sözleri

Daha sonra Emir-ül
Müminin (a.s), uğurlamaya
gelenlere hitap ederek şöyle
buyurdu: "Amcanızla
vedalaşın." Ve Akil'e hitap
ederek: "Kardeşinle vedalaş
buyurdu."

Akil, ilerleyip şöyle dedi:
"Ey Ebuzer! Bu son
dakikalarda ne diyeyim.
Biliyorsun ki biz seni çok
seviyoruz ve sen de bizi çok
seviyorsun.

Allah'tan kork ve sakın.
Ondan sakınmak kurtuluş
yoludur. Zorluklara karşı
sabırlı ol. Çünkü sabır ruhun
büyüklüğünün alametidir.

Bilmelisin ki hedef
yolunda sabır ve istikameti zor

saymak, kudretsizlik ve
acizliktir. Kurtuluşun
gecikmesinden ve sıkıntıdan
yorulmak bir nevi
ümitsizliktir. Buna göre
kesinlikle ümitsizlenme."

Hz. Hasan Bin Ali'nin (a.s) Sözleri

Daha sonra sözü İmam
Hasan (a.s) alarak şöyle
buyurdu: "Bunların sana
yaptıklarını görüyorsun.
Dünya ebedi olmadığı için
unut. Meşakkat ve zorlukların
karşılığını ahirette almak için
katlan. Sabırlı ol ki Resulullah
(s.a.a), senden razı olduğu
halde onunla buluşasın."

Hz Hüseyin Bin Ali'nin (a.s) Sözleri

Hz. Hüseyin (a.s) de söze
başlayarak şöyle buyurdu:
"Amcacığım, Allah bu
durumu değiştirebilir. Allah,
her gün yaratıp yok edendir.
Bunlar dünyalarını sevdikleri
için seni üzdüler ve bu şehirde
kalmana izin vermediler. Ama
sen dinin için onları gûnahtan
alıkoymaya çalıştın. Onların
ne kadar da senin kaçındırmak
istediğın mala ihtiyacı vardır.
Halbuki sana yasak ettikleri
şeyden sen ganisin.

Allah'tan sabır isteki
üzülmeyesin. Allah'a sığın,
çünkü sabır dinin bir bölümü
ve büyüklük alametidir. Ama
üzüntü ve dargınlık, ne günü
çabuk geçirir ne de ölümü
uzaklaştırır."

Ammar'ın Sözleri

Ammar'ın tüm vücudunu
sinir almış, titriyordu. Şöyle
dedi Ebuzer'e: "Seni
korkutanları, Allah korkutsun.
Allah'a yemin ederim ki eğer
sen onların dünyasıyla uyum
sağlasaydın, emanda
olacaktın. Onların işlerini
alkışlasaydın, seni
seveceklerdi. Halkı senin
aleyhine yönelten şey, onların
dünyaya olan bağlılıkları,
ölümünden korkmaları ve başta
olanı sevmekti. Bunlar
dinlerini halifenin
yandaşlarına bağladılar. Onlar
da bunun karşılığında
dünyalarından onlara verdiler.
Her iki grup da dünyada ve
ahirette hüsrandadır."

Ebuzer, artık yaşlanmış ve
yaşı geçmişti. Ağlayarak şöyle
dedi: "Allah'ın rahmeti
üzerinize olsun Ey
Resulullah'ın Ehl-i Beyti! Sizi
gördüm Peygamber'i
hatırladım. Benim, Medine'de
sizden başka kimsem yoktur.

Benim vücudum, Hicaz'da
Osman'ı, Şam'da ise
Muaviye'yi sıktı. Osman
Medine'de kalmama izin
vermediği gibi, Mısır'a,
Basra'ya gitmeme de izin
vermedi. Çünkü halkı onların
aleyhine kışkırtacağımdan
korkuyordu. Beni öyle bir yere
yolluyor ki orada Allah'tan
başka hiç bir yardımcım
yoktur. Ben, Allah'tan başka
hiç bir şey istemiyorum.
Allah'ım benimle olduğu
müddetçe hiç bir şeyden
korkum yoktur."[\[65\]](#)^[65]

Osman'ın Tepkisi

Diğer taraftan Mervan
halifenin yanına gelerek
durumu anlatıp, Hz. Ali'den
(a.s) şikayet etti. Osman,
Emir-ül Müminin'nin (a.s),
verdiği emre uymamasına
kızarak şöyle dedi: "Ey
müslümanlar! Ali benimle
muhalefet ediyor. O, benim
temsilcimi geri çevirip, işini
yapmasına mani olmuş.
Allah'a yemin ederim ki bu
yaptıklarının cezasını
vereceğim."

Emir-ül Müminin (a.s),
Ebuzer'i uğurlayarak
döndüğünde, halk O'nu
karşılamaya giderek, halifeyi
kızdırdığını bildirdiler.

Hazret şöyle buyurdu:
"Onun kızması atın ağzında
bulunan gemine kızması
gibidir. Onu, dişleriyle o kadar
sıkar ki, sonunda yorulup
bırakır. Yani onun, bana
kızması hiç bir şey ifade
etmez, sadece kendisini
üzecektir."

Ali (a.s), Osman'la
karşılaştığında Osman, şöyle
dedi: "Bana karşı çok cüretkar
olmuşsun. Artık benim
temsilcimi geri çeviriyorsun."

- O, benim uğurlamama
mani olmak istedi. Ben de onu
kovdum. Ama sana karşı
muhalefet etmedim.

- Ben Mervan'a, kimsenin
Ebuzer'i uğurlamaması için
emir vermiştim.

- Senin her emir verdiğin
şey, hatta hakkın ve İlâhi
emrin hilafına olsa bile
uymaya mecbur muyuz?
Yemin ederim ki böyle bir
emre asla uymayacağız.

- Mervan'ın diyetini
vermelisin. Ona küfretmişsin.
O da sana küfredecek ve atını
kamçılacak.

- Atım onun ihtiyarında.
Ama bana kötü laflar
sarfedecek olursa, ben de sana
yalanı olmayan kötü şeyler
söylerim.

- Sen, ona kötü laflar
sarfetmişsin, o niye sana

söylemesin? Allah'a yemin
ederim ki sen bana
Mervan'dan daha iyi değilsin.

Ali (a.s), bu cümleyi
duyduğunda çok sinirlendi ve
şöyle buyurdu: "Benimle
böyle konuşmakla beni
Mervan'la bir mi tutuyorsun?
Allah'a and olsun ki ben
senden üstünüm. Babam,
senin babandan, annemde
senin annenden üstündür. İşte
ben kılıcımı çektim, sende
kendini hazırla."

Osman sinirlenip yüzü
kızardı, ama tepki
gösteremedi. Mecburen
yerinden kalkıp evine gitti. Ali
(a.s) de meclisi terk etti.
Haşimi'ler, Ensar ve
Muhacirler, Hz. Ali'nin (a.s)
tarafını tuttular.

Ertesi gün Osman, Hz.
Ali'yi (a.s) halka şikayet
ederek, şöyle dedi: "Ali, beni
eleştiriyor ve eleştirenlere
destek oluyor."

Sonunda bir grup
müslümanın arabuluculuğuyla
halife ile, Hz. Ali'nin (a.s)
ihtilafı azaldı. Ali (a.s) şöyle
buyurdu: "Ben, Ebuzer'i
uğurlamakla, hakkımı eda
etmekten başka hiç bir kastım
yoktu."^[66]^[66]

Halifenin, Ali (a.s) ile tartişmasında, O Hazretin mukaddes makamına yaptığı hakaret bağışlanamaz. Halife, kendi damadı Mervan ile Ali (a.s) arasında hiç bir fark gözetmeyerek ikisini eşit saydı.

şüphesiz burada halife hevasına kapılmıştır. Yoksa Ali (a.s) nasıl Mervan ile kıyas olunur? Üstünlüğün ölçüsünü ne bilirsek bilelim, halifenin mukayesesini düzeltemez.

Nasıl olur da Kur'an-ı Kerim'in, Resulullah'ın (s.a.a) nefsi olarak tanıttığı Hz. Ali'yi (a.s) iğrenç soydan gelen Mervan ile aynı kefeye koyar?!

Geçmiş sayfalarda da belirttiğimiz gibi Mervan ve babası İslam'ın en büyük düşmanlarından idiler ve Resulullah (s.a.a) ile hiç bir muhalefetten çekinmiyorlardı. Öyle ki Resulullah (s.a.a), onları Taife sürdü ve Osman'ın halifelik dönemine kadar orada kaldılar.

Mervan, sadece Resulullah (s.a.a) zamanında değil, hatta Hz. Ali'nin (a.s) hilafeti döneminde de, o Hazret ile muhalefet ediyordu. Hatta Cemel savaşında Talha ve

Zubeyr'in ordusuna katılarak
İmam'a karşı savaştı.

Emir-ül Müminin'nin (a.s)
askerleri, Mervan'ı esir
tuttuklarında Hasaneyn'e (a.s)
yalvarıp babalarının yanında
kendisine şefa'at etmelerini
istedi.

Emir-ül Müminin (a.s),
Hasaneyn'nin (a.s) şefa'atını
kabul ederek onu azad etti.
Bazıları arz ettiler: "Ya Emir-
ül Müminin! Mervan, seninle
biat edecek
mi?"

Hazret buyurdular: "Osman
öldükten sonra benimle biat
etmedi mi? Benim, onun
biatına ihtiyacım yoktur. O,
yahudi sıfatlı ve hilekardır.
Eğer bu gün eliyle bana biat
etse, yarın başka bir uzvuyla
bozacaktır."

Daha sonra şöyle buyurdu:
"O, çok az bir müddet
hükmedecektir. O dört
kuvvetli ve tehlikeli koçların
babasıdır. İslam alemi onların
elinden çok çekecektir."

İslam tarihinde Mervan'ın
çok kötü bir geçmişine rağmen
Osman'ın onu, Ali (a.s) ile
terazinin aynı kefesine koyup
"Sen benim yanımda
Mervan'dan daha iyi değilsin"
demesini nereye
koyabilirsiniz?!

Tarihin Cinayeti

Osman'ın, İslam'ın zıddına olan işleri kendi zamanında herkese açık ve belliydi. Resulullah'ın (s.a.a) yarenlernnden bir grup da onun bu değersiz işlerini devamlı olarak eleştiriyordu. Daha sonraki asırlarda mutaassıp muhaddisler ve tarihçiler halifenin, Resulullah'ın (s.a.a) mücahit dostu Ebuzer'i sürgün etme suçunu örtbas etmek için, nice yalanlar ve yorumlar nakletmişlerdir.

Gerçi bu yorumlar o kadar esassızdır ki bunların yalanı hiç bir insaflı ve alim kimseye gizli değildir; ama yine de konun tekmili ve olaylardan hebersiz kimselere yardımcı olmak için bunlardan bazılarını zikredip değerlendireceğiz.

Buhari'nin İftirası

İslam tarihinde ilk kez Ehl-i sünnet muhaddis'lerinden 'Muhammed bin İsmail Buhari', Osman'ı savunup kendi sahihinde şöyle demiştir: "Ebuzer, sadece 'Kenz' ayetinin içeriği ve tefsiri hakkında Muaviye ile

muhafele etmiştir; Osman ile
hiç bir ihtilafı yoktu! Ebuzer,
halkın kendi aleyhine tahrik
olduğunu görünce kendi isteği
ile Medine'yi terk edip
Rebeze'ye göçtü!!"

İşte, Buhari'nin kendi
yazdıkları:

Zeyd bin Vahap diyor ki:
"Ben Rebeze'de Ebuzer ile
görüştüm. Neden orada
kaldığını sordum."

Dedi ki: "Şam'da idim.
Muaviye ile Kenz ayeti
hakkında ihtilafımız oldu. O,
ayetin sadece Ehl-i kitap
hakkında olduğunu; ben de
hem Ehl-i kitap, hem de
müslümanlar hakkında
olduğunu söylüyordum. O
beni, halifeye şikayet etti.
Halife, beni Şam'dan
Medine'ye getirtti. Medine'ye
vardığımda halk bana
muhafele etti. Sanki beni
tanımıyorlardı. Ben olayı,
Osman'a anlattığımda o, bana
dedi ki: "İstersen Medine'de
kal, istersen halkın itirazından
kurtulmak için başka bir yere
git!!" Böylece burayı seçtim.
Eğer bana siyah bir köleyi
hükümrân olarak verse yine
ona itaat ederim!!"^[67]^[67]

Buhari bu asılsız hikayeyi
nakletmekle, Ebuzer ile hakim
sulta arasında olan büyük
ihtilafları ve Ebuzer'in

sürülmesine sebep olan
hakikati örtbas edip olayı
başka türlü göstermek istiyor.
Ancak tarihin mütevatir
metinleri, geçmiş sayfalarda
da açıkladığımız gibi
hakikatleri sergileyerek, en
küçük belirsizlik dahi
bırakmamıştır.

Buna ilaveten, Buhari'nin
naklini doğru bile farz etsek,
Ebuzer'in Rebeze'ye gidişi
kendi isteği üzere
gerçekleştiyse, peki ya Şam'a
gitmesi nasıl yorumlanacak?
Acaba Ebuzer, kendi gönlüyle
mi gitmişti, yoksa halife mi
onu Rebeze'den önce oraya
sürmüştü?!

Osman, hicretin 30. yılları
sırasında Kur'an'ı toplattırıp,
Kufe, Basra, Şam gibi büyük
şehirlere birer nüsha
yollayarak, "Bütün Kari'ler bu
Kur'an'ın yüzünden
okumalıdır; ta ki lehçe ve
diğer ihtilaflar ortadan
kalksın", diye emir yayınladı.

Aynı zamanda ilk kez
Kenz ayeti hakkında Osman
ile Ubeyy bin Kâb'ın arasında
ihtilaf çıktı. Halife şöyle dedi:
"Ayette 'Atıf Vavı' yoktur.
Ayetin ikinci kısmı sadece
Ehl-i kitap hakkında nazil
olmuştur." Ama Ubeyy bin
Kâb ayette 'Atıf Vavı'nın
olduğunda ısrar ediyordu.

Buna göre ayetin manası
müslüman ve gayri müslüman
herkesi kapsıyordu.

Bunların arasındaki ihtilaf
o kadar şiddetlendi ki Ubeyy
bin Ka'b: "(Vav'ı) yerine
bırak, yoksa kılıcımı kılıfından
çekerim" dedi. Osman çaresiz
kalıp (Vav'ı) yerine
koydu. [\[68\]](#)^[68]

Burada şunu sormak
gerekir: Nasıl oldu da Ubeyy
bin Kâ'b'ın, halife ile olan
muhalefeti bu maceraların
yarısını bile doğurmadı da, bu
ayet hakkında Ebuzer'in
Muaviye ile olan ihtilafı bu
büyük hadiseye yol açtı;
böylece Ebuzer, Şam'dan
Medine'ye getirildi; daha
sonra da halkın baskısı altında
kalarak Medine'yi terk etti?!

Belazuri'nin İftirası

Meşhur tarihçi Belazuri
kendi kitabı Ensab-ul Eşraf'da
Ebuzer ile halife hakkında bir
takım hakikatleri beyan
etmiştir. Fakat bahsin sonunda
asılsız bir hikayeyi de
nakletmekle, açıkça hakikati
tahrif etmiştir.

O, Buşr bin Havşeb adlı
birisinden o da
babasından şöyle naklediyor:
"Ben Rebeze çölünden
geçiyordum. Yaşlı ve ak

sakallı birisinin çadırda
yaşadığını gördüm. Bu kimdir
diye sordum.

Dediler ki: "Ebuzer,
Resulullah'ın (s.a.a) sahabisi."

Ona dedim ki : "Burası
Benî Gifar kabilesinin yeri
değil."

Dedi ki: "Ben buraya zorla
gelmişim."

Daha sonra Buşr diyor ki:
"Ben bu olayı Said bin
Musayyib'e dedim. O, Ebuzer'i
yalanlayarak şöyle dedi: "O,
kendi isteğine göre Medine'yi
terk edip Rebeze'ye
göçmüştür!!"[\[69\]](#)^[69]

Belazuri'nin Rivayetinin
Değerlendirmesi

Buşr bin Havşeb'in
babasından naklolan
hadisenin son bölümü bir kaç
delile göre yalandır.

1- Ebuzer'i yalanlamak,
Resulullah'ı (s.a.a)
yalanlamaktır. Çünkü
Resulullah (s.a.a), onun
hakkında şöyle buyurmuştur:
"Göğün altında ve yerin
üzerinde Ebuzer'den daha
doğru konuşan birisi yoktur."

2- Ebuzer'in sürgün
edileceğinin, Resulullah (s.a.a)
tarafından haber verildiğini
bütün tarihçiler ve
muhaddisler nakletmiştir. Biz

de geçmiş sayfalarda Muruc-uz Zehep'den bu konuyu nakletmiştik.

3- Nasıl olurda bir şahıs İslam merkezini terk edipte sahraya ger? Acaba normal birisi böyle bir şeyi yapar mı? Kaldı ki Belazuri'nin kendisi Ebuzer'den "Osman, beni sahraya sürdü" sözünü de nakletmiştir!!^[70]

4- Belazuri'nin kendisi, bu konunun tersini başka bir yerde şöyle yazıyor:
"Ebuzer'in Rebeze'de ölüm haberini duyan Osman, 'Allah rahmet etsin' dedi. Ammar da hazır bulunduğu o toplulukta şöyle dedi: "Evet Allah, Ebuzer'e rahmet etsin."

Osman, Ammar'ın sözüne kızıp, ona hakaret etti ve daha sonra şöyle dedi: "Ebuzer'i srdğmden pişman olduğumu mu sanıyorsun?"

Bu sırada Ammar'a kırba vurmalarını emretti. Bununla da yetinmeyerek şöyle dedi: "Sen de Rebeze'ye gitmelisin!!"

Ammar, Rebeze'ye gitmeye hazırlanmıştı. Benî Mahzum kabilesi, Ammar ile yıllar önce dostluk ve birbirlerini savunma ahdi bağlamışlardı. Hz. Ali'nin (a.s) huzuruna vararak O'ndan, Osman ile konuşup Ammar'ın

sürgüne gönderilmesine mani olmasını istediler.

Ali (a.s), Osman'a dedi ki: "Allah'tan kork. Sen salih ve müslüman birisini sürgün ettin ve sürgün yerinde öldü; şimdi de başka bir büyük şahsiyeti mi sürmek istiyorsun?!"

Ali (a.s) ile Osman arasında tartışma büyüdü. Osman dedi ki: "Sen sürgüne daha layıksın!"

Ali (a.s) buyurdular ki: "Olsun. Beni süreceksin, hadi ne bekliyorsun?"

Bu esnada Muhacirler toplanıp Osman'a dediler ki: "Seninle iki kelime konuşmak isteyen sürmen doğru değildir."

Bu muhalefetler karşısında Osman, Ammar'ı sürgün etmekten vazgeçti.^[71]

Bu açık deliller karşısında Belazuri'nin, Said bin Musayyib'in sözlerine itimat etmesini anlamak mümkün değil!

Bu deliller hakikati belirtmek için yeterli değil mi?

Belazuri'nin, Ebuzer'in hakkında yazdığı ve naklettiği bu çelişkili sözleri, araştırmacıları gerçekten hayrete düşürmüştür.

O, bir taraftan Ali (a.s) ve Ammar'ın, Osman ile tartışmasını naklediyor, diğer

taraftan da diyor ki: Osman'a sordular: "Ebuzer, kendisini senin sürdüğünü söylüyor. Bu nasıl olur?"

Osman cevaben: "Hayır böyle bir şey yoktur. Ebuzer'in İslam'daki fazileti benim yanımda sabittir" diyor.^[72]^[72]

Bu çelişkiler nasıl yorumlanabilir?

Taberi'nin Cinayeti

Ebuzer'in sürgün edilmesini nakledip onun hakkını zayi edenlerden bir diğer meşhur tarihçi de Ebu Cafer Taberi'dir. O, kendi tarih kitabında olayı öyle bir şekilde nakletmiştir ki rivayetin metni ve senedi onun yalan olduğunu açıkça gösteriyor.

Biz onun rivayetini değerlendirmeden önce, okuyucularımızın, rivayette geçen şu bölüme dikkat etmelerini istiyoruz:

"...Hicretin 30. yılında Ebuzer, Şam'dan Medine'ye sürüldü. Bu konuda çok şeyler söylenmiştir. Ben onları söylemek istemiyorum. Ama bu konuda Muaviye'yi mazur görenler görüşü "Sürri"nin bana naklettiği şu hikayeye dayanmaktadır:

İbn-i Sevda (Abdullah bin Saba)'nın bu işte eli vardı. O,

Şam'a geldiği gün, Ebuzer'le görüşüp, ona şöyle dedi:

"Ey Ebuzer! Muaviye, müslümanların malını, Allah'ın malı olarak adlandırıp, bu yoldan müslümanların malını kendine çekip, onların adını mahvederek onları mahrum kıldı."

Ebuzer, Muaviye'nin yanına giderek şöyle dedi: "Neden müslümanların malını, Allah'ın malı diye adlandırıyorsun?"

Muaviye şöyle cevap verdi: "Allah, sana rahmet etsin ey Ebuzer! Bizler Allah'ın kulları değil miyiz? Mal Allah'ın malı, kullar Allah'ın kulları ve emir de Allah'ın emri değil midir?"

Ebuzer: "Böyle söyleme" dedi.

Muaviye cevap verdi: "Ben demiyorum mal Allah'ın malı

değildir. Ben Müslümanların malıdır diyorum."

Abdullah bin Saba, Ebu Derda ve Ubade bin Sabit'in peşi sıra gidip, onları da tahrik etmek istedi. Abu Derda, onu tutuklayıp Muaviye'ye götürerek dedi ki: "Ebuzer'i senin aleyhine tahrik eden işte budur."

Ebuzer, Şam'da oturuyor ve Tahrir suresinin Kenz ayetini okuyordu. Zenginleri fakirler ile eşitliğe davet ediyor ve onları tahrik ediyordu. Zenginler onu, Muaviye'ye şikayet ettiler. O da Osman'dan talimat istedi. Osman da onun yol harcını verip iyi davranmasını emretti.

Ebuzer, Medine'ye vardığında Osman: "Şam halkı neden seni şikayet ettiler?" dedi.

Ebuzer, cevap verdi: "Allah'ın malı dememeliler ve zenginler de mal biriktirmemelidirler." Böylece bir tartışma oldu. Daha sonra Ebuzer, Osman'dan Medine'yi terk etmek için izin istedi. Osman dedi: "Medine'yi daha kötü bir yerle mi değiştiriyorsun?"

Ebuzer: Resulullah (s.a.a) buyurdular ki: "Medine'de Baras hastalığı yayılırsa orayı terk et!"

Osman: "Peki,
Resulullah'ın (s.a.a) emrine
uy." dedi.

Ebuzer de Medine'yi terk
edip Rebeze'de ikamet ederek,
orada bir de cami yaptı.
Osman, bir kaç tane deve, iki
tane de köle bağışlayıp mesaj
yolladı. Ve hicretten sonra
göçebe olmasın diye de bazen
Medine'ye uğramasını
istedi. [\[73\]](#)^[73]

Taberi'nin rivayeti işte
budur. Şimdi bakalım senet
bakımından ne derece itimat
edilebilir?

Taberi'nin Rivayetinin Değerlendirmesi

Taberi'nin rivayetinin
ravileri beş şahıstır:

- 1-Sürrî
- 2-Şuayb bin İbrahim
- 3-Atiyye bin Said-il Ufiyy-
il Kufî
- 4- 4- Seyf bin Ömer
- 5- 5- Yezit Fak'âsî

Bu şahısların rivayetleri,
hadis alimlerinin nazarında
değersiz ve itibar edilmeyecek
niteliktedir. Çünkü Sürrî,
yalancı ve hadis uyduran
biridir. Şuayb bin İbrahim de
muhaddisler yanında durumu
meçhuldür. Doğru sözlülüğü
veya yalancılığı bilinmeyen
biridir.

Seyf bin Ömer de hadis uyduran biridir. Hadis otoriteleri onun rivayetlerine itibar etmezler.

Yezid bin Fak'asî de meçhul birisidir.

Atiyyet-u Ufî ise tartışmalı birisidir. Bazıları, onun rivayetini vusuk (itibar edilen), bazıları da zayıf biliyorlar. Eğer Şia olduğuna ihtimal verilse bile onun adına uydurmuşlardır. Taberi kendi tarihinin 3-4-5. ciltlerinde 701. rivayette hicretin 11'inden 37'sine kadar olan olayları nakletmiştir ve bu dönemin hakikatlerini maalesef ters yüz ederek vermiştir.

Bu kişilerden sadece 3-4-5. ciltlerde rivayetler nakletmiş. 5. ciltten sonra ise ilginçtir ki diğer ciltlerde, bunlardan hiç bir rivayete rastlanmıyor.

Acaba Sürrî ve Seyf bin Ömer'in bilgileri, tarihin bu hassas dönemini mi kapsıyordu? O da öyle bir dönem ki sadece mezhep olaylarına içeriyordu.

Hayır, onlar bu tür yönlendirici rivayetleri tahrif ederek gerçeklerin üzerini örtüp gizlemeye çalışmışlardır.

Bu rivayetlere dikkat eden kimse bunların hepsinin sahte olduğunu ve birileri tarafından

maksatlı olarak uydurulduğu kanaatine varır. Taberi'nin hakikatleri bilmediği sanılmasın, ama ne var ki taassup insanı böyle yapıyor işte!

Maalesef bu sahte ve meçhul rivayetleri, Taberi'den sonraki tarihçiler de -İbn-i Esakir, İbn-i Esir ve İbn-i Haldun gibi- kendi kitaplarında konuyu incelemeden -gerçekleri yazmıştır- düşüncesiyle nakletmiş ve maalesef sonraki tarihler de yalanlarla dolmuş ve birbiri ardınca tarihi rivayet diye nakletmişlerdir.

Ama Tarih-i Taberi müsnet olup rivayetlerin senedi belli olduğundan yalan rivayetleri ayırt etmek mümkündür. Önceden de işaret ettiğimiz gibi bu rivayetlerin senedinde yer alan râvîler muteber kimseler değildir. [\[74\]](#)^[74]

Buraya kadar Taberi'nin rivayetinin senedini eleştirdik. Şimdi itibar derecesini tam olarak görmemiz için, bir de muhtevasını incelememiz gerekir.

Taberi'nin Rivayetinin Muhtevası

Rivayetin

muhtevası senedinden daha rezil bir durumdadır. Bunu bir kaç açıdan değerlendirebiliriz:

1- 1- Bu rivayette Taberi kendi değişine göre Ebuzer'in sürgünü hakkında çok şeyler vardır dedikten sonra, maalesef bunları nakletmekten çekinmiş ve sadece Muaviye'yi savunmaya geçmiştir. Böyle birtutum sergilemek, garezden başka bir şey değil de nedir?

2- 2- Ebuzer'in, Medine'den Şam'a olan sürgünü es geçilmiş sadece Şam'dan Medine'ye gelmesi söz konusu edilmiştir. Faraza eğer Ebuzer'in, Muaviye ile olan muhalefeti Abdullah bin Saba'nın tahrikiyle olmuştu da peki onun Medine'den Şam'a olan sürgününün sebebi ne idi? Acaba onun, Osman'ın yanlış Ve İslam dışı uygulamalarıyla mücadele etmekten başka suçu var mıydı? Şam'da da aynı mücadeleyi Muaviye'nin aleyhine yapınca tekrar Medine'ye gönderildi.

3- 3- Bugünkü İslam alimleri, Abdullah bin Saba diye birisinin asla dünyaya gelmediğini ve yaşamadığını, böyle bir şahsın, zalim ve hain tarihçiler tarafından, Osman'ın

ve Muaviye'nin cinayetlerini
ört bas etmek için çıkarılmış
hayali ve masaldan ibaret bir
şahıs olduğunu ve çıkan
muhalefet ve isyan
hareketlerinin körükleyicisi
olarak göstermek için
uydurulduğunu
söylemişlerdir.. Halbuki bu
kıyam ve muhalefetlerin
sebebi çok açıktır. Sebep,
zamanın halifelerinin tutum ve
ve davranışları, İslamî esasları
açık bir şekilde
çiğnemeleriydi. Böylece
Abdullah bin Saba'nın,
Ebuzer'i tahrik etme
meselesinin hiçbir muteber
tarihi senedi yoktur ve sadece
bir masaldan ibarettir.

4- 4- Geçmiş sayfalarda
Mes'udi'den naklettiğimiz gibi
Ebuzer'i Şam'dan Medine'ye
intikal ettirirken, ona çok kötü
muamele yapılmasının
yanında, çıplak devenin
üzerine bindirip beş tane
acımasız vahşiyi de onu,
Medine'ye götürmekle
görevlendirdiler. Bu acımasız
insanlar deveyi süratle hareket
ettirerek, ona istirahat hakkı
vermeden, Medine'ye
getirdiler. Medine'ye
geldiklerinde Ebuzer'in
paçaları yaralanmış ve
duyduğu acıdan az kalsın
ölecek duruma gelmişti.

5- 5- Ebuzer'in beyt-ul malı, "Allah'ın malı" olarak adlandırılmasından hoşlanmadığı meselesini ileride açıklayacağız inşaallah.

6- 6- Ebuzer gibi bir şahsiyetin İslam merkezi ve mukaddes Medine şehrini kendi isteği ile terk edip, sahraya göçmesi mümkün müdür? Geçmiş sayfalarda da naklettiğimiz gibi Ebuzer'in, Osman'a olan itirazlarından birisi de, onu Medine'yi terk edip sahraya gitmeğe mecbur etmesiydi. Buna göre Ebuzer'in böyle akılsız bir işi yapması nasıl mümkün olabilir?

7- 7- Geçmiş sayfalarda delillerini de getirdiğimiz gibi Osman ile Muaviye, Ebuzer'e altın-gümüş hediye ederek susturmaya çalışıyorlardı. Ama Ebuzer, cesurca onları reddedip, tek dinar dahi onlardan almadı.

Bu hakikatlere nazaran, Osman'ın, Ebuzer'e köle ve develer bağışlamasına hangi saf ve akılsız inanır?

İbn-i Ebil Hadid Ve İbn-i Esir'in Hakk'ı Zayi Etmesi

Ebuzer'in sürgün meselesini değiştirip, Osman'ı günahsız çıkaranlardan

dördüncüsü de İzzettin bin Esir'i Cezrî'dir. O, Taberi'nin mevzu hikayesinin senetlerini keserek nakletmiştir. O, hicretin 30. yılının hadiselerini beyan ederken şöyle diyor: "Bu yıl da Ebuzer'in macerası meydana geldi. "Muaviye, onu Şam'dan Medine'ye yolladı. Bu konuda çeşitli sebepler zikretmişler. Mesela demişler ki, "Muaviye'nin ona kötü sözler söyledi ve ölümle tehdit etti; sonra da Medine'ye kadar çıplak deve ile gönderdi. Ebuzer, Medine'den zorla sürgün edildi" falan. Ama bu sözler doğru değildir. Eğer doğru olsa bile Osman, mazur bilinmeli ve bu konuda ona itiraz edilmemeli ve eleştirilmemeldir; çünkü müslümanların hakimi, ümmeti terbiye edip, cezalandırmaya yetkilidir."^[75]^[75]

İbn-i Ebil Hadid de bu olayın benzerini beyan edip Osman'ı, Ebuzer'i sürme işinde suçsuz gösterip, onun bu çirkin işine yorumlar çıkarmıştır. O, şöyle yazıyor: "Osman'ın, Ebuzer'i sürmedeki mazereti, müslümanlar arasında fitnenin yükselmesinden duyduğu korkuydu ve öyle sanıyordu ki

Ebuzer'i sürmekle bu ateş
sönecektir. Bunun için İslam
camiasının yüce maslahatı
gereği onu sürdü!! Ümmetin
fertlerinin, İslam hakimi
tarafından böyle
cezalandırılması caiz ve ahlaki
yönden de çok doğrudur."

Daha sonra şunları ekliyor:
"Elbette bizim alimlerimiz bu
yorumları, amellerinin makul
bir tevili ve yorumu olan
kimse hakkında yaparlar; ama
Muaviye gibi işi iyiye
yorumlanmayacak kimsenin
yaptıklarını tevil
etmezler."[\[76\]](#)^[76]

İslam'da hakimin bir takım
yetkileri olduğu doğrudur ve
ihtiyaç olduğunda bazılarını
ıslah edebilir. Ancak bu
şahıslar İslam'ın aleyhine
çalışıp hak sözü inkar
ettiklerinde. Ama herhangi bir
müslüman halifeyi, İslamî
esaslara riayet etmeğe ve
Resulullah'ın (s.a.a) ve
halifelerin yolundan gitmeğe
davet ederse, acaba halifenin
böyle birisini de
cezalandırması ve onu bu
davetinden dolayı sürmesi mi
gerekir, yoksa böyle bir halife
zalim olup, müslümanların
onu hilafetten almaları mı?

Ebuzer asla halifeyi,
Allah'ın kitabından ve
Resulullah'ın (s.a.a)

sünnetinden başka bir şeye
davet etmedi. Onu, hesapsız
kitapsız bağışlarda
bulunmaktan ve haksız yere
çirkef Emevileri savunmaktan
alıkoymaya çalışıyordu. Şimdi
bu ikisinden hangisi sürgüne
ve ıslaha daha layıktır, Ebuzer
mi yoksa halife mi?!

Osman, Suçluları
Cezalandırmaktan
Çekiniyordu

Eğer Osman, gerçekten
suçluları cezalandırmak istiyor
idiyse, fitnelerin baş müsebbi
olarak lanse edilmeğe çalışılan
Abdullah bin Saba'yı neden
cezalandırmadı? Ne Muaviye,
ondan şikayetçiydi ne de
halife onun elinden bıkmıştı.
Muaviye ve halife, nedense
silahlarını sadece hilafette
olan fesat ve adaletsizlik ve
tavizle mücadele eden Ebuzer
gibilerin üzerine
çevirmişlerdi!!

Eğer halifenin bu tip
icraatı(iddiaedildiği gibi)
gerçekten toplumdaki düzeni
koruma amaçlı
yapılıyorduyorsa, o zaman
neden Hürmüzan ve Ebu
Lû'lu'nun kızı Cufeyne'yi
öldüren Ubeydullah bin
Ömer'i cezalandırmadı?
Halifenin de tasdik ettiğine

göre bunların ikisi de günahsız idiler. Sadece suçları İranlı veya katil ailesinden olmalarıydı.

Evet, Ömer'in oğlu Ubeydullah, günün ortasında acımasızca iki günahsızın kanını döktü. Halife onu serbest bıraktı ve İslam'ın hükmünü ona uygulamadı. Ali (a.s), onun katlini istediğinde halife: "Ömer'in ailesi acı çekmişlerdir. Bu acılarına birde biz acı katmayalım" diyerek özür getirdi!!!

Halifenin kendisi Ubeydullah'ı idam ile cezalandırmadığına mazeret üreterek, İbn-i Esir ve İbn-i Ebil Hadid gibilerin tevil zahmetini azaltmıştır! Ama halifenin getirdiği mazeret, İbn-i Esir'in mazereti gibi, İlahi ölçüler karşısında mantıksız ve esassızdır. Buna göre de Ali (a.s) ve diğer hür müslümanların itirazlarına maruz kalmıştır.

Halifenin Mazereti

Osman, hilafete geldiğinde kürsüye çıkıp şöyle dedi: "Allah'ın mukadderatı böyleydi ki Ubeydullah, Hürmüzan'ı öldürsün!! Fakat Hürmüzan, müslüman idi ve müslümanlardan başka da

varisi yoktur. Ben de müslümanların halifesi olarak Ubeydullah'ı affediyorum. Siz de affediyor musunuz?"

Bir grup "Evet", dediler.

Ama Emir-ül Müminin (a.s) şöyle buyurdular: "Bu fasığı cezalandır, çünkü o, büyük bir günah işlemiş ve suçsuz yere bir müslümanı öldürmüştür."

Daha sonra Ubeydullah'a yönelip şöyle buyurdu: "Ey Fasık! Eğer bir gün seni ele geçirirsem, kendim seni katl cürmüne göre öldüreceğim."[\[77\]](#)^[77]

Mikdat kalkarak şöyle dedi: "Ey Halife! Hürmüzan'ı Allah ve Resul'ü âzâd etmişti. Sen, Allah ve Resulünün hakkını bağışlayamazsın."[\[78\]](#)^[78]

Halife suçluları cezalandırmakla, toplumun emniyetini mi sağlamalı, yoksa kendi ünvanından istifade edip mütecaviz ve cinayetkarların kan dökmesini serbest mi bırakmalıdır?

Ali (a.s) ve bazı müslümanların ısrar etmesine rağmen halifenin müslümanlardan, Ubeydullah'ı affetmelerini istemesi Allah'ın hükmünü değiştirir mi?!

Eğer halife gerçekten ümmetin ıslahını ve suçluları

cezalandırmayı istiyor idiyse,
neden Velit bin Ukbe bin Ebi
Muayt, Kufe mescidinde
sarhoş olarak sabah namazını
dört rekat kıldı ve mihraba
kusarak(!), aşk şiirleri okudu?
Kufeli'lerin, bu durumu toplu
halde halifeye bildirmelerine,
Ammar'ın da onun yüzüğünü
parmağından çıkarıp, halifeye
göndermesine ve de Muhacir
ve Ensar'ın baskısına rağmen,
şarap içme haddini onun
hakkında icra etmedi!!^[79]^[79]

Evet, Velit, halifenin üvey
kardeşi olduğu için şarap içme
suçundan yargılanıp,
cezalandırılmazdı. Onun
yerine şâhitler
kırbaçlandılar!^[80]^[80]

Hem biz hem de iki koca
tarihçi (İbn-i Esir ve İbn-i Ebil
Hadid) biliyoruz ki Ebuzer,
asayiş bozmuyor ve kıyam
etmiyordu. Ancak yağmacılar,
sömürgeciler ve Beyt-ul malı
kendi hesabına yatırıp mal
mülk sahibi olanlar ıslah
olmuyor ve adalete
uymuyorlardı.

Bu iki meşhur alim nasıl
olur da Ebuzer'in hakkını
çiğneyip, Osman'ın yaptığı
cinayetleri örtbas
edebiliyorlar?!

İbn-i Esir, Osman'a olan
itiraz ve eleştirileri gizleyip,
Taberi'ye uyarak şöyle diyor:

"Onları nakletmekten çekiniyorum!" Ama hakikatin onun gibileri tarafından gizlenemeyeceğini bilemeyecek kadar gafildi. O, hakikatleri gizledi. Diğer tarihçiler, muhaddisler hakkı batıldan ayırt edip, onun asıl niyyetinin ortaya çıkmasına vesile oldular. Elbette İbn-i Esir'in hakikati bilmediği söylenemez. Ancak tassup hakikatleri böyle yok ediyor işte!

İmadüddin Bin Kesir'in
Kin Ve Garezi

İbn-i Kesir Dimişki de Ebuzer'in sürgünüyle ilgili rivayetleri daha değişik şekilde tahrif etmiş ve münasebetsiz bir şekilde süslemiştir olayı. O Ebuzer'in, Osman'ın ve Muaviye'nin hatalarına itiraz etmesinin sebebini belirtmeden şöyle diyor: "Ebuzer, mal ve servet toplamaya muhalif idi. Zaruri ihtiyaçtan fazla mal olmamasına inanıyordu. O, zarurettten fazlasının fakirlere verilmesi gerektiğini söylüyor ve Kenz ayet-i kerimesine istinat ediyordu. Muaviye ise ona, bu sözleri yaymaktan sakınmasını istedi. Ama o, dinlemedi. Muaviye, Osman'ın

yanına haberci yollayıp, onu şikayet etti.

Osman, Ebuzer'i Medine'ye getirtti. Ebuzer, Medine'ye vardığında Osman, onu kınayıp tekrar Şam'a dönmesini istedi. Ebuzer kabul etmedi. Osman da Rebeze'ye gitmesini emretti."

İbn-i Kesir şöyle devam ediyor: "Rebeze'ye gitmek için onun kendisinin, Osman'dan izin istediğini söylüyorlar. Çünkü diyordu ki Resulullah (s.a.a) bana şöyle buyurdu: "Medine'nin genişleyip, sınırlarının Sal' denen yere ulaştığını gördüğünde, Medine'yi terk et." Şimdi Medine büyüyüp Sal'a ulaşmıştır. Böylece Resulullah'ın (s.a.a) emrine uyarak Medine'yi terk etmeliyim."

Osman, onun bu talebini kabul etti. Hicretten sonra göçebe olmasın diye de ara sıra Medine'ye uğramasını emretti. Böylece Ebuzer, ölümüne kadar Rebeze'de ikamet etti ve hicretin 32. yılında vefat etti.[\[81\]](#)^[81]

İbn-i Kesir' in Sözlerinin
Değerlendirilmesi

İbn-i Kesir' in naklettiği
konular bir kaç yönden
tartışmalıdır:

1- 1- Ebuzer'in, mal
toplamaya muhalif olma
iftirası, yeni bir iftira değildir.
Çok eskiden beri bu iftira ona
yapılıyordu. Bazı muasır
Sünni yazarlar, işin boyutunu,
bu Allah ve Resül dostunu bir
Sosyalist olarak tanıtmaya
küstahlığına kadar
götürmüşlerdir ki bir kaç
sayfa sonra bu konudan
bahsedeceğiz.

2- 2- Ebuzer'in kendi
isteğiyle Rebeze'ye gitme
meselesi önceden de
değindiğimiz gibi küllüyyem
asılsız ve yalandır. Osman'ın
cinayetini ört bas etmek için
çıkarılmıştır. Geçmiş
sayfalarda da naklettiğimiz
gibi tarihi belgeler Osman'ın,
Ebuzer'i zorla Rebeze'ye
sürdüğüne şahitlik etmektedir.
Çünkü Ebuzer'in sürgün
olayında Ali (a.s) kaç kişiyle
beraber onu uğurladılar. Bu
durum Osman'a ağır gelmiş ve
Hz. Ali'yi (a.s) de sürgün ile
tehdit etmiştir.

Buna ilaveten Ebuzer gibi
birisinin İslam merkezini terk
edip sahrada ikamet etmeyi
seçmesi nasıl kabul edilebilir.?
Aksine Ebuzer, kendisini
hicretten sonra sahraya

sürmesinden dolayı Osman'ı şikayet ediyordu.

3- İbni-i Kesir'in Ebuzer'in diliyle Resulullah'tan (s.a.a) naklettiği "Medine büyüyüp Sal'a bölgesine kadar genişlediğinde o şehri terk et" rivayeti, Taberi'nin rivayetidir. Onun da ravilerinin güvenilir olmadıklarını geçmiş sayfalarda belirtmiştik. Artık böyle bir rivayetin değerini ne olduğunu açıklamaya bile gerek yoktur.^[82]^[82]

4- 4- Hepsinden daha gülünç olanı da Osman'ın, Ebuzer'e bazen Medine'ye uğramasını ve göçebe olmamasını tavsiye etmesidir!

Bu cümle de Sal' konusuna değinen rivayetin bir parçası olarak nakledilmiştir. Onun da itibarsızlığını söylemiştik zaten. Açıktır ki bu söz, Ebuzer'in sözünün etkisini yok etmek için söylenmiştir. Ebuzer şöyle demişti: "Osman, beni hicretten sonra göçebe yaptı."

Buna ilaveten Ebuzer'in, hicretin 30. yılında sürüldükten sonra vefat yılı olan 32. yıla kadar Osman'ın emrine uyarak Medine'ye uğradığını hiç bir tarihçi nakletmemiştir!

Ebuzer Bir Sosyalist
miydi?

Resulullah'ın (s.a.a)
mücahit sahabesine yapılan
iftiralardan birisi de onun
sosyalist düşünceler
taşıdığıdır. Bu iftira da yeni
bir şey değildir. Eskiden beri
Osman'ın yandaşları, onu
savunmak için Ebuzer'e bu
iftiraları atmışlardır. Bazı
tarihçiler de bu konuya
değindikleri için bunu biraz
açmamız uygun olur. Bu
lekeyi Ebuzer'e sürenler
tarihten bir kaç delil
getirmişlerdir. İşte onların
delilleri ve cevaplarını
zikrediyoruz:

1- 1- Ebuzer'e bu lekeyi
süren ilk kimse Ebu Cafer
Taberi'dir. Daha sonra İbn-i
Kesir Dimeşki de bu konuyu
Taberi'den alıp bir şeyler
eklemiştir. Taberi'nin naklinin
özetı şöyledir:

Ebuzer, Medine ve Rebeze
arasında göçebe olmaması için
git gel yapıyordu. Bir gün
Osman'ın toplantısına varıp
ona şöyle dedi: "Zenginlerin
fakirleri ezmesine karşı
çıkınakla yetinmeyip, fakirlere
bizzat yardım ve iyilik
yapmanız gerekir. Sonra zekat
veren kimseler de iyidir ki
sadece bununla yetinmeyip,

komşulara ve mu'min
kardeşlerine de iyilik
yapsınlar."

Kâ'b-ul Ahbâr dedi ki:
"Zekatını veren kimsenin
malında artık kimsenin hakkı
kalmaz."

Ebuzer, Kâ'b'ın cevabına
çok kızıp, asasıyla başına
vurarak, onun başını kırdı.

Sosyalizm mi Yoksa Allah
Yolunda İnfak Mı ?

Bu konu senet ve metin
yönünden kabullenilemez.
Çünkü bunun râvileri itimat
edilmez beş kişidir ki geçmiş
sayfalarda onların hakkında
bahsetmiştik. Bu rivâyetin
muhtevası da Ebuzer'in
sosyalist bir düşünce
taşıdığına delil gösterilemez.
Çünkü onun zekattan sonra
infaka davet etmesi, sünnet bir
şeye davet etmektir. Nitekim
"İyidir" kelimesiyle beyan
edip, "farz" tabiri
kullanmaması bunu açıkça
göstermektedir. Bu tabir de
onun bir sosyalist
düşündüğünü kesinlikle
göstermez.

Bu kitabın geçmiş
sayfalarında "El-Emval"
kitabından naklettığımız
rivayet Ebuzer'in görüşünü
tasdik etmektedir. Şüphesiz

müslümanların malında farz kılınan hukuka ilaveten, komşularına, yakınlarına, din kardeşlerine yardım yapması sünnettir. Bu, sünnete uyan kimsenin, eşitlik istediğine delil olmaz. Taberi ve İbn-i Kesir'e göre Ebuzer'in, ihtiyaçtan fazla malı olana karşı oluşu,^{[83][83]}onların bu olaydan çıkardıkları şahsi bir görüştür.^{[84][84]}

2- Ebuzer'e sosyalist diyenlerin diğer delilleri de şu hadisedir.

Bir gün Osman etrafındakilere sordu:
"Malının zekatını verdikten sonra, yine de başkalarının hakkı var mıdır?"

Kâb'ul Ahbar : "Hayır" dedi.

Ebuzer, asayı onun göğsüne vurarak, Bakara suresinin 177. ayetini okudu.

Bu olay da Ebuzer'in sosyalist olarak düşündüğünü göstermez. Çünkü istinat edilen ayette bir takım insani ve hukuki haklar zikredilmektedir ki Sosyalistler onları kesinlikle kabul etmemektedirler.

Ayet-i kerimede beyan olunan malî hakları verebilmek için insanın onlara sahip olması gerekir. Ama malik olma ve sahiplenme

olmadıktan sonra fakir ve fukaralara zekat vermenin bir anlamı kalmaz, oysa sosyalist düşüncede olanlar malikiyet olayına inanmamaktadırlar.

Öte yandan ayetin tefsirinde gelen bir çok hadis, zekata ilaveten müslümanların mallarında bir takım müstehap hakların da bulunduğunu ortaya koymaktadır. Buna göre Ebuzer'in görüşü Kur'ân, Sünnet ve sahabenin naklettiği hadislere mütabık bir görüştür, başka bir şey değildir.

3- 3- Bunların üçüncü delilleri de Ebuzer ile Kâ'b'ın arasında geçen tartışmadır. Abdurrahman bin Af öldüğünde geride korkunç bir servet bırakmıştı. Kâ'b, onun hakkında olumlu konuşup "Allah ona dünya ve âhiret hayrını vermiştir" deyince, Ebuzer, ona şöyle dedi: "Ey Yahudi tohumu! Bu kadar mal ve servet miras bırakan birisini rahmetle anıyor ve Allah'ın ona, dünya ve ahiret saadeti vereceğini mi sanıyorsun ki onun için bu kadar ümitleniyorsun?"

Şüphesiz Ebuzer'in itirazı Abdurrahman ve onun gibi hiçbir şeye sahip olmazken onca mal mülkü nasıl topladıklarınaydı; öyle ki öldükten sonra külçe altınları

baltayla parçalayıp, varislerin
arasında taksim etmekten
baltacıların elleri kabarmıştı!
Servetinin sekizde biri dört
hanımı arasında taksim
edildiğinde, her birine seksen
bin dinar düştü!

O, bu serveti ticaret, ziraat
veya fabrikalarından elde
etmemişti. Müslümanların
Beyt-ul malından alınan,
halife tarafından bağışlanan
mallar idi bunlar.

Buna göre Ebuzer'in itirazı
böyle servetler içindi. Bu,
bütün mal sahipleri hakkında
aynı görüşü benimsediğine
delil teşkil etmez

Böyle büyük bir şahsiyet
nasıl Sosyalist olabilir? O,
Allahın Resulü'yle onca yıl
beraber olup gece gündüz
O'ndan fezy aldığı halde,
zekatın hangi mala geldiğini
ve zekat vermek için en
azından nisab haddi kadar mal
sahibi olmak gerektiğini
bilmiyor muydu?!

O, halifeyi Allah'ın
kitabına uymaya davet ediyor
ve "Onların malından zekat al"
ayetini okuyordu.

O, devamlı Osman'ı,
Resulullah (s.a.a) ve iki
halifeye uymasını
hatırlatıyordu. Resulullah'ın
(s.a.a), Ebu Bekir ve Ömer'in
uygulamaları sosyalist

düşüncelere mi dayanıyordu ki Ebuzer'inki de öyle olsun? Ebuzer bu sözleriyle, Osman'ı, Beyt-ul malı taksim etmede Resulullah'a (s.a.a) uymasını ve bu adaletsizlik ve ölçüsüzlükleri terk etmesini istiyordu.

4- 4- Ebuzer'i sosyalist bilenlerin diğer bir delilleri de daha önceki sayfalarda belirtip değerlendirdiğimiz Kenz ayeti üzerinde Muaviye ile olan tartışmasıdır. Ama Buhari'den naklolunan bu tartışma da buna delil olamaz. Çünkü bu ikisinin ihtilafı ayetin muhtevası üzerinde değildi. Zira her ikisi de ayetten malların bir miktarının fakirlere verilmesi gerektiği husunda hemfikirlerdi. İhtilaf bunun kapsamındaydı. Müslümanları da kapsıyor mu, yoksa sadece Ehl-i kitaba mı mahsustur? Muaviye altın ve gümüşü yığmanın Ehl-i kitaba haram olduğunu savunuyordu. Ebuzer ise, bu konuda müslüman veya gayri müslüman olanlar arasında bir fark olmadığını ve her ikisini de kapsadığını iddia ediyordu.

5- 5- Diğer bir delilleri ise Ebuzer'in, müslümanların malını, Allah'ın malı bilmesidir.

Bu sözün cevabı şöyledir:

1- 1- Ebuzer, sadece Beyt-ul malı "Malullah" biliyordu ve şahsi mülkiyetleri kabul ediyordu. Muaviye, yeşil sarayı yaptırdığında Ebuzer ona şöyle dedi: "Bu saray eğer Beyt-ul maldan yapılmışsa, müslümanlara hiyânet etmişsin ve eğer kendi şahsi malından yaptırmış isen israf etmişsin." O, bu sözüyle malı açıkça ikiye ayırmıştır ve de hiyanet ve israftan men etmiştir; asıl tasarruf hakkından değil. Halbuki eğer Ebuzer, sosyalist olsaydı, asıl tasarrufundan men ederdi.

Buna ilaveten, Muaviye ona üç yüz dinar yolladığında şöyle dedi: "Eğer bu para bu yıl benim Beyt-ul maldan kesilen hakkım ise kabul ediyorum. Yok eğer hediye ise benim ona ihtiyacım yoktur."

Böylece o, malı iki kısma bölerek, bir kısmının Beyt-ul mal olduğunu ve emr-i bil maruf ve nehy-i anil münker yaptığı için kesmişlerdi. Diğer bir kısım da şahsi malıdır ki başkalarına hediye verilebilir.

İnsanın kendi malı olmayan bir malı başkalarına nasıl hediye verebilir? Bunun için sosyalist düzende hediye ve bağış yoktur. Çünkü kimse mal sahibi değildir. Ancak

herkes çalıştığı iş karşılığında veya ihtiyacı kadar devletten maaş alabilir.

2- 2- Ebuzer'in Beyt-ul mala "Allah'ın malı" demesi Resulullah'a (s.a.a) uyduğundandır. Öyle ki Resulullah da şöyle buyurmuştur: "As'ın çocukları otuz tane olduğunda Allah'ın malını kendilerine çekip, birbirlerine devredecekler."

Ömer bin Hattap da Beyt-ul malı Allah'ın malı diye adlandırıyordu. Ebu Hureyre, Bahreyn valiliğinden ayrılıp, aşırı servetle Medine'ye geldiğinde Ömer, ona şöyle dedi: "Ey Allah'ın ve kitabının düşmanı, Allah'ın malını çaldın değil mi?"^{[85][85]}

Emir-ül Müminin Ali (a.s) da defalarca hutbelerinde Beyt-ul malı, Allah'ın malı diye adlandırmıştır.

Örneğin Nehc-ü Belağa'nın "Şıkşıkıye" hutbesi diye meşhur hutbesinde şöyle buyuruyor: "...Osmanın yakınları elele vererek bahar otları yiyen develer gibi Allah'ın malını yediler."^{[86][86]}

Diğer bir hutbede de şöyle buyurmuştur: "Eğer Beyt-ul mal benim şahsi malım olsaydı, onu müslümanların arasında eşit bir şekilde taksim ederdim ve kimseyi

birbirinden ayırt etmezdim,
kaldı ki bu mal, Allah'ın
malıdır. [\[87\]](#)^[87]

Yine diğerk bir hutbede
şöyle buyuruyor: "...Ama beni
üzen şudur ki bu ümmetin
yönetiminin akılsız ve fasit
insanların eline düşüp Allah'ın
malını kendilerine alıp elden
ele dolaştırmalarından
korkuyorum..." [\[88\]](#)^[88]

İşte görüldüğü gibi Beyt-ul
mala "Allah'ın malı" denmesi
yeni ve sadece ebuzerin icadı
olan bir şey değildi ve bizzat
Allah Resulü'nün zamanından
beri İslam toplumunda yaygın
bir tabirdi.

Peygamber Aşığı

Hicret'in 9. yılının Recep
ayıydı. Resulullah (s.a.a)
Müslümanlara, İslam
sınırlarına tecavüz eden ve
İslam'ı yok etme talaşında olan
Rumlarla savaşmak için
hazırlanmalarını emretti.
Müslümanlar zor günler
yaşıyordu ve havaların en
sıcak ve yakıcı günleriydi.
Müslümanlardan bazıları
çeşitli bahanelerle savaşa
katılmakatan çekindiler.
Resulullah (s.a.a) ve vefalı
yareni Medine'den hareket
ettiler. İslam ordusu
ilerledikçe,

sıkıntılarda artıyordu. Birisi
ordudan geri kaldığında
kaldığında müslümanlar
Resulullah'a gelerek bunu
haber veriyor, Allah Resulü de
cevaplarında şöyle
buyuruyordu: "Bırakın onu;
eğer onda bir hayır olursa,
Allah çok geçmeden onu size
ulaştırır. Eğer onda bir hayır
yoksa, Allah sizi ondan
kurtarmıştır."

Bir ara ordunun arkasından
bakanlar Ebuzer'i de
görmediler ve şöyle
söylenmeğe başladılar:
Ebuzer-i Gıfâri de geri kaldı.
Galiba geri dönmek niyetinde.
Resulullah'a gelerek durumu
haber verince Allah Resulü bu
sefer de aynı soğukkanlılıkla
sözünü tekrarladı: "Bırakın
onu; eğer onda bir hayır
olursa, Allah çok geçmeden
onu size ulaştırır. Eğer onda
bir hayır yoksa, Allah sizi
ondan kurtarmıştır."

Ebuzer'in zayıf ve yaşlı
devesi, güçlkle
yürüyebiliyordu. O
başkalarından geri kalmamak
istiyordu, ama bu mümkün
olmuyordu. Ve bilahare deve
artık tamamiyle durmuş,
hareket edemiyordu. Ebuzer
her ne pahasına olursa olsun
deveyi yerinden kaldırmaya ve
yürütmeğe çalıştıysa da buna

muvaffak olamadı. Çbalarının
faydasız olduğunu görünce,
mecburen deveden indi ve
yükünü omuzlarına alarak
yola düştü. Ordu epeyce
uzaklaşmıştı. Ebuzer hızlı
adımlarla ilerlemeğe
çalışıyordu; ama
başaramıyordu; yorgundu;
susuzluk ve sıcaktan bitkin
düşmüştü. Omuzundaki ağır
yükü de bir başka problemdi.
Zaman geçtikçe Ebuzer ile
ordu arasındaki mesafe de
açılıyordu. Bir süre sonra ordu
artık görünmez oldu. Görünen
tek bir şey vardı, o da uçsuz
bucaksız kurak bir
çöldü. Çevresine bakındı;
epey ötede bir dağ ve dağın
üzerinde birkaç parça siyah
bulut vardı. Ebuzer dağa
ulaşp bulutların gölgesinde
biraz dinlenmek için ve belki
orada biraz su da bulma
ümidiyle oraya doğru hareket
etti.

Dağa vardığında yerin yaş
olduğunu gördü. Evet
yanılmıyordu. Biraz önce
yağmur yağmıştı. Biraz su
bulabilmek için gezinmeğe
başladı; ancak görünürlerde su
diye bir şey yoktu. Tan
umudunu kesmek üzereydi ki,
büyük bir taşın üzerindeki
çukurlukta, yağmur suyunun

biriktiğini gördü. Su çok temiz ve berraktı.

Ebuzer'in gözlerinde şimşekler çaktı. Üzerindeki yükü bir kenara bırakarak, yere diz çöktü ve bir avuç su içti. Su Ebuzer'e ferahlık vermişti. Her iki avucuyla bir daha içmek istedi; fakat bir anda Resulullah'ı (s.a.a) ve İslam ordusunu düşündü. Kendi kendine söylenmeğe başladı: "Otuz bin müslüman benim gibi susuzdur. Habibib Resulullah da kesin susuzdur ve içmeye su bulamıyordur. Hayır, ben bu susyu içmeyeceğim ve Peygamber'e götüreceğim. O içmediği müddetçe ben de bu sudan içmeyeceğim."

Ebuzer vakit kaybetmeksizin yanındaki su kabını doldurarak yola koyuldu. Susuzluktan yanıyordu; ama o gitmeğe karalıydı. O suratle ilerliyor, ama bir türlü orduya ulaşamıyordu.

Güneş batmak üzereydi. Ebuzer, artık orduya ulaşamayacağını sandığı bir sırada, uzakta bir karartı gözüktü gözüne. Adımlarını sıklaştırdı; epeyce ilerledikten sonra O karatının İslam ordusu olduğunu farkettil. Ebuzer sevincinden ne yapacağını

bilemiyordu. Ordudan da bazıları uzaktan bir karatının kendilerine doğru ilerlediğini farketmişti. Ama mesafe uzak olduğu için, onun Ebuzer olup olmadığı belli değildi. Bunu görenlerden biri Resulullah2ın yanına koşarak: "Ya Resulallah, orduya doğru bir karartı gelmektedir; yaya birisi olsa gerek" dedi.

Allah Resulü (s.a.a) karartıya biraz baktıktan sonra "Bu gelen Ebuzer olsa, ne iyi olur!" buyurdu.

Biraz sonra Resulullah'ın yanındaki birisi sevinçle haykırdı: "Allah'a and olsun ki tâ kendisidir; Ebuzer'dir bu!"

Resul-i ekrem (s.a.a) gelenin Ebuzer olduğunu görünce şöyle buyurdu: "Allah-u Teâlâ Ebuzer'i bağışlasın. O yalnız yaşıyor; yalnız ölecek ve mahşer günü de yalnız kalkacaktır!"

Ebuzer Resulullah'ı görünce bütün yorgunluk ve susuzluğunu unutmuştu; koşar adımlarla ilerlemeye başladı; Allah Resulü'ne ulaştığı sırada susuzluk ve bitkinlikten bayılıp yere yığıldı. Resul-i Ekrem (s.a.a) onun üzerindeki yükü açarak bir kenara bıraktı. Ebuzer'in susuzluktan dudaklarının çatladığını

görünce, etrafındakilerden su getirmelerini istedi.

Ebuzer güçlükle gözlerini açarak, çok ince ve zayıf bir sesle "Kendi su kabımda su var ya Resulallah" dedi!

Resulullah hayretle sordu: "Peki suyun vardı da neden içmedin?"

Ebuzer güçlükle konuşmaya başladı: "Aman babam sana feda olsun; yolda gelirken biraz su buldum. Sizin de susuz olabileceğinizi düşünerek, onu imeyip size getirdim. Siz içtikten sonra ben de içerim diye düşündüm!!"

İşte Peygamber aşığı
Ebuzer ve Peygamber'den
sonra ona reva görülenler!

O Yalnız Yaşar; Yalnız
Ölür Ve Yalnız...

Allah Resulü'nün Tebûk gazvesinde Ebuzer hakkında söylediği bu söz, tam 23 üç yıl sonra gerçekleşmiş oldu. Tek suçu hak ve hakikati söylemek ve adalete davet etmek olan Ebuzer, bu suçundan (!!) dolayı sürgünde bulunduğu Rebeze çölünde, günden güne bedenî gücünü kaybederek yatağa düştü. O, artık iniş-yokuşlarla dolu ömrünün son saatlerini

geçiriyordu. Vefalı eşı bir taraftan onun nurlu ama çilekeş simasına bakarak ağlıyor; bir taraftan da kocasının alnından akan ter damlalarını siliyordu. Ebuzer sordu: "Neden ağlıyorsun?"

-Çünkü sen ölürsen şimdi, seni kefenleyecek bir elbise bile yoktur yanımda!

Güneşin ufuktaki batışı gibi hüznü dolu bir tebessüm sardı dudaklarını ve şöyle dedi vefalı eşine:

-Sakin ol; ağlama. Ben bir gün bir grup sahabiyle birlikte Allah Resulü'nün (s.a.a) huzurundaydım. Resulullah yüzünü bize çevirerek şöyle buyurdu: "Sizden birisi, bir çölün düzündü, insanlardan uzak bir şekilde ölecek ve bir grup mu'min (gelerek) onu defnedeceklerdir." O gün o toplantıda bulunanların hepsi, insanların bulunduğı ve yaşadığı yerlerde dünyadan göçmüşlerdir. Onlardan henüz yaşayan bir tek ben kalmışım; bu yüzden Allah Resulü'nün haber verdiği kimse, hiç şüphesiz benim. Ben öldükten sonra, Irak hacıların yolu üzerinde otur; çok geçmeden mu'minlerden bir grup gelecektir; benim ölümümü onlara heber verirsın.

Eşi "Artık kervanların
geçme zamanı sona ermiştir"
deyince, şu cavabı verdi
Ebuzer: "Sen yolu gözetle;
Allah'a and olsun ki ne ben
yalan söylüyorum, ne de bana
heber veren kimse yalan
söylemiştir." İşte bu Ebuzer'in
son cümlesiydi; bunu
söyledikten sonra, aziz ruhu
melekut âlemine göçüp
gitti. [\[89\]](#)^[89]

Evet, Ebuzer'in söylediği
gibi, çok geçmeden, Abdullah
bin Mes'ud, Hucr bin Adiyy ve
Mâlik-i Eşter gibi büyük
şahsiyetlerin de içinde
bulunduğu bir kafîle uzaktan
belirdi. Onlar yaklaştıklarında,
ilginç bir manzarayla
karşılaştılar. Abdullah dikkatle
baktığında, cansız bir beden
yerde yattığını ve yanında da
yalnız bir kadın ve çocuğun
ağladığını gördü.

Abdullah binitinin yularını
onlara doğru çevirdi; kafîle de
onu takip etmeğe başladı.
Abdullah yakından cansız
bedeni görünce şaşırıp kaldı;
bu dostu ve İslam'daki kardeşi
Ebuzer'di!

Gözlerinin yaşarmasına
engel olamadı. O pak beden
baş ucunda durdu. Aniden
Resulullah'ın Tebûk seferinde
onun hakkında buyurduğu
sözü hatırladı ve şöyle dedi:

"Evet, Allah Resulü doğru söylemiştir; sen yalnız yaşar, yalnız ölür ve yalnız dirilirsin mezarından!"

Daha sonra Abdullah, onun mutahhar bedenine namaz kıldı ve beraberce defnettiler Ebuzer'i. Defin işlemlerinin ardından, Mâlik-i Eşter onun mezarının başında durup şöyle dedi: "Allah'ım, bu, Resulullah'ın dostu, arkadaşı Ebuzer'dir. O ömür boyu sana ibadet etti. Senin yolunda müşriklerle cihad etti ve hak yolunu takip etmede asla şaşmadı. Ancak dili ve kalbiyle fesat ve münkerle mücadele ettiği için, zülme, haksızlığa, mahrumiyet ve tahkire uğradı. Sürgün edildi ve bilahare gurbet ve yalnızlık diyarında can verdi!"^[90]^[90]

Allah'ın selamı, rahmet ve berekatı ona ve hak ve hakikat yolunun bütün sâdık yolcularına olsun. Amin!

^[1]^[1]- Hilyet- ul Evliya, C.1, S.157; Tabakât-ı İbn-i Sa'd, C.4, S.220

[2][2]- Tabakât-ı İbn-i Sa'd, C.4, S.224-225, Az bir farkla El-İsabe, C.4, S.63-64 ve El-İstiab, C.4, S.62- 63' de nakl olunmuştur.

[3][3]- Tabakât-ı İbn-i Sa'd, C.4, S.223

[4][4]- Tabakât-ı İbn-i sa'd, C.4, S.224; Üsd-ül Gabe, C.1, S.30, El-İsabe, C.4, S.64; El-İstiab, C.4, S.62

[5][5]- Vakı-a / 10-11

[6][6]- Hadid/ 10

[7][7]- Hilyet-ül Evliyâ, C.1, S.158-159; Tabakât-ı İbn-i Sa'd, C.4, S.225; El-İstiâb, C.4, S.63 ; El-İsâbe, C.4, S.64; Ed-Derecâr-ür Rafia, S.228

[8][8]- Tabakât-ı İbn-i Sa'd, C.4, S.223

[9][9]- Ed-Derecâr-ür Rafia, S.237

[10][10]- İhticac-i Tabersî, C.1, S.830 ve az bir farkla Kâmus-ur Ricâl, C.2, S.448'de nakl olunmuştur.

[11][11]- Tarih-i Yakubî, C.2, S.161

[12][12]- Tabakât-ı İbn-i Sa'd, C.4, S.228 ; Üsd-ül Gabe, C.1, S.301; Ricâl-î Keşşî, S.28; Ed-Derecâr-ür Rafia, S.231

[13][13]- Ed-Derecâr-ür Rafia, S.236; Kâmus-ur Ricâl, C.2, S.454

[14][14]- Tabakât-ı İbn-i Sa'd, C.4, S.228; Ed-Derecâr-ür Rafia, S.231

[15][15]- Hilyet-ül Evliyâ, C.1, S.162; Tabakât-ı İbn-i Sa'd, C.4, S.229

[16][16]- Ricâl-î Keşşî, S.30; Kâmus-ur Ricâl, C.2, S.448; Ed-Derecât-ur Rafia, S.241

[17][17]- Kâmus-ur Ricâl, C.4, S.446; Ed-Derecât-ur Rafia, S.235; Usul-ül Kâfî, C.S.587

[18][18]- Tabakât-ı İbn-i Sa'd, C.4, S.235

[19][19]- Tabakât-ı İbn-i Sa'd, C.4, S.229; Hilyet-ül Evliyâ, C.1, S.160

[20][20]- Tabakât-ı İbn-i Sa'd, C.4, S.230

[21][21]- Hilyet-ül Evliyâ, C.1, S.160

[22][22]- Tabakât-ı İbn-i sa'd, C.4, S.236

[23][23]- Tabakât-ı İbn-i Sa'd, C.1, S.186

[24][24]- Sire-i İbn-i Hişam, C.2, S.57

[25][25]- Ensâb-ül Eşrâf, C.5, S.27; El-İstiab, C.1, S.316; Üsd-ül Gabe, C.1, S.34

- [26][26]- El-İstiab, C.1, S.317
- [27][27]- Müstedrek-i Hakim, C.4, S.479
- [28][28]- El-İsabe, C.1, S.345; Üsd-ül Gabe, C.1, S.34
- [29][29] Üsd-ül Gabe, C.2, S.34; El-İsabe, C.1, S.317
- [30][30] Tarih-i Yakubi, C.2, S.154
- [31][31] Tarih-i Yakubi, C.2, S.158
- [32][32] Ensâb-ül Eşrâf, C.5, S.28
- [33][33] El-Maarif, S.64; İkd-ü Ferid, S.64; Şerh-i Nehc-ül Belağa İbn-i Ebil Hadid, C.1, S.198
- [34][34] Maarif, S.64; Ensab-ul Eşraf Belâzurî, C.5, S.28
- [35][35] El-Kamil-u Fi'ttarih, C.3, S.38
- [36][36] Tarih-i Yakubi, C.3, S.50
- [37][37]- 'El-Mearif' İbn-i Kuteybe, S.64; İkd-ül Ferid, C.4, S.65; 'Şerh-i Nehc-ül Belağa' İbn-i Ebil Hadid, C.1, S.198
- [38][38]- Tarih-i Yakubi, C.3, S.50; İkd-ül Ferid, C.4, S.65; 'Şerh-i Nehc-ül Belağa' İbn-i Ebil Hadid, C.1, S.198
- [39][39]- 'Şerh-i Nehc-ül Belağa' İbn-i Ebil Hadid, C.1, S.199
- [40][40]- Ensab-ul Eşrab, C.5, S.28
- [41][41]- 'El-Mearif' İbn-i Kuteybe, S.64; İkd-ül Ferid, C.4, S.65; 'Şerh-i Nehc-ül Belağa' İbn-i Ebil Hadid, C.1, S.198
- [42][42]- Ensab-ul Eşraf, C.5, S.28
- [43][43]- 'El-İkd-ül Ferid', C.4, S.65; 'El-Maarif' İbn-i Kuteybe, S.64; 'Şerh-i Nehc-ül Belağa' İbn-i Ebil Hadid, C.2, S.158
- [44][44]- Tarih-i Yakubi, C.2, S.158
- [45][45]- 'Şerh-i Nehc-ül Belağa' İbn-i Ebil Hadid, C.1, S.199
- [46][46]- Nehc-ül Belağa, 67. Mektup
- [47][47]- Sünen-i Beyhaki, C.6, S.348
- [48][48]- Rahmetli Allame Emini bu servetlerin tarihi kaynaklarını değerli kitabı El-Gadir, C.8, S.293'te nakletmiştir.
- [49][49]- Nehc-ül Belağa, 3. Hutbe
- [50][50]- 'Şerh-i Nehc-ül Belağa' İbn-i Ebil Hadid, C.1, S.269
- [51][51]- Tevbe/34

[52][52]- Ed-Derecâr-ür Rafia, S.242 'Şerh-i Nehc-ül Belağa' İbn-i Ebil Hadid, C.3, S.54

[53][53]- Bakara /177

[54][54]- Muruc-uz Zeheb, C.2, S.345

[55][55]- Ed-Derecât-ür Rafia, S.243; 'Şerh-i Nehc-ül Belağa' İbn-i Ebil Hadid, C.3, S.54

[56][56]- Umdet-ul Kari, C.4, S.291; El -Gadir, C.8, S.333' ün nakline göre.

[57][57]- Ed-Derecâr-ür Rafia, S.243; 'Şerh-i Nehc-ül Belağa' İbn-i Ebil Hadid, C.8, S.257- 258

[58][58]- 'Muruc-uz Zeheb', C.2, S.349; 'Şerh-i Nehc-ül Belağa' İbn-i Ebil Hadid, C.8, S.358; Ed- Derecat-ul-Rafia, S.244

[59][59]- Cundeb kelimesinin musağğarıdır. Arap dilinde karşıdakini tahkir etmede kullanılır.

[60][60]- Ed-Derecat-ul Rafia, S.244- 'Şerh-i Nehc-ül Belağa' İbn-i Ebil Hadid, C.8, S.258

[61][61]- 2- kg

[62][62]- Resulullah'ın "Gökyüzü altında ve yeryüzü üzerinde Ebuzer'den daha doğru konuşan birisi yoktur" sözüyle halifenin onun hakkında söylediğini bir mükayese edin ve ortaya çıkan vahim tabloya bakın!!...

[63][63] Ed-Derecat-ür Rafia, S.245; Şerh-i Nehc-ül Belağa (İbn-i Ebil Hadid), C.8, S.260

[64][64] Muruc-üz Zeheb, C.2, S.350

[65][65]- "Şerh-i Nehc-ül Belağa" İbn-i Ebil Hadid, C.8, S.252; Ed-Derecâr-ür Rafia, S.248

[66][66]- Muruc-üz Zeheb, C.2, S.350; Ed-Derecat-ul Rafia,, S.249

[67][67]- Sahih-i Buhari, C.1, S.107, Zekat babı, Mısır baskısı.

[68][68]- El-Kamil, İbn-i Esir, C.3, S.56; 'El İtkan Fi Ulum-il Kur'an'da Kur'an'ın toplanmasını hicretin 25. yılı olarak yazmıştır.

[69][69]- Ensab-ul Eşraf, C.5, S.55

[70][70]- Ensab-ul Eşraf, C.5, S.54

[71][71]- Ensab-ul Eşraf, C.5, S.54; Yakubi de bu olayı az bir farkla kendi kitabında, C.2, S.163'te nakletmiştir.

- [72][72]- Ensab-ul Eşraf, C.5, S.54
[73][73]- Tarih-i Taberi,, C.4, S.283, Mısır baskısı.
[74][74]- El-Gadir,, C.8,, S.335-336
[75][75]- El-Kamil-u Fit-Tarih, C.3, S.55
[76][76]- Şerh-i Nehc-ül Belağa, C.8, S.262
[77][77]- Ensab-ul Eşrab,, C.5,, S.24
[78][78]- Tarih-i Yakubi,, C.2,, S.153
[79][79]- Tarih-i Yakubi,, C.2,, S.163; Kamil-i İbn-i Esir,, C.3,, S.43; Tarih-i Hulefa, S.155
[80][80]- El-Gadir, C.8,, S.123
[81][81]- El-Bidayet-u ve-Nihaye,, C.7,, S.155-165
[82][82]- El-Gadir, C.8, S.341
[83][83]- Taberi,, C.4, S.284; El Bidayet-i ve Nihaye,, C.7,, S.155
[84][84]- İbn-i Hacer kendi kitabı 'Feth-ul Bari', C.3, S.218'de bu olayı naklettikten sonra şöyle diyor: "Doğru olan şudur ki, Ebuzer o hükümdar ve halifeyle muhalefet ediyordu ki, kendileri için mal ve servet topluyor, sonra da onu gerekli ve uygun yerlerde harcamıyorlardı."
[85][85]- El-Emval-u Ebi Ubeyd, S.269
[86][86]- Nehc-ül Belağa 3. Hutbe
[87][87]- Aynı kitap 126. Hutbe
[88][88]- Nehc-ül Belağa, 62. Mektup
[89][89]- Üsd-ül Gâbe, C.1, S.302, Tabakat-ı İbn-i Sa'd, C.4. S.233, Hilyet-ül Evliyâ, C.1, S.302.
[90][90]- Ed-Derecât-ür Rafia, S.252.